The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper for H. E. H. The Nizam's Dominions.

గోలకొండ పత్రిక

తూప్రుబజారు, హైదరాబాదు, (దక్కన్.)

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపఁబడును

సం॥చందా	రూ ౬-౦-౦
అర్థ ,, ,,	౩-౦-౦
విడి ప్రతిక	౦-౧-౦

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD, (Dn.) MONDAY 15-4-1935

103602

ప్రాతపత్రికకు వెల ప్రత్యేకము

సంపుటము ౯ } శా.శ.౧౮౫౭ శ్రీయువనామసం॥ చైత్ర శు॥ ౧౦ సోమవారము ౧౩-౭-౪౪ ఫ. { సంచిక ౯౨

మొహరంపండుగలో ఊరేగింపుల నిషేధము

అలహాబాదు ఏప్రియల్ ౧౦:—

౧౪౪ సెక్షను ననుసరించి సైదాబాదు గ్రామమున మొహరంపండుగ సందర్భమున ఊరేగింపు జరుపగూడదనియు, వాద్యములు వాయింపగూడదనియు డిస్ట్రిక్టు మేజస్ట్రేటు ఉత్తరువు ప్రకటించిరి. కొన్ని ప్రాంతములలో ఏప్రియల్ ౬ తేదినుండి ౧౫ తేదివరకు వాద్యములు వాయింపగూడదనియు, అన్నదానము చేయగూడదనియు ఉత్తరువులో గలదు. హిందూదేవాలయమునకు సమీపముగా పీరుల నిలువబెట్టవలెనని మహమ్మదీయులు ప్రయత్నించుచుండిరి. హిందువులకిది సరిపడలేదు. కలహములు చెలరేగునేమోయను భీతిచే మేజిస్ట్రేటు ౧౪౪ సెక్షను ప్రయోగించిరి.

గుంటూరులో

మొహరం పండుగ పర్పాటులు

గుంటూరు, ఏప్రిలు ౫:—

ఈసంవత్సరము శ్రీరామనవమి మొహరంపండుగ కలిసివచ్చినది. గుంటూరునందు వినికిడొండ శ్రీనరసింహస్వామి ఉత్సవముకూడా కలిసివచ్చినది. ఇందునుగూర్చి గుంటూరుజిల్లా కలెక్టరుగారు పట్టణములోని హిందూప్రముఖులను మహమ్మదీయప్రముఖులను స్వపిలిచి ఈయుత్సవముల పేర్పాటుల లో పెద్దబజారులోద్దకు పదివాటి వైష్ణవహిందువులు శ్రీరామనవమిపందిరియు నిర్మించుకొని ఉత్సవములుజరుపుకొనుటకు తూర్పువైపున పీర్లపంజాలనిర్మించుకొని ఉత్సవముజరుపుకొనుటకును పేర్పాటులుగావించి వాటికిభంగముకాకుండ ప్రజలలో నల్లరిజరుగకుండ నై, ౧౪౪ సెక్షనుకూడ ఉపయోగించిరి. పోలీసువారుచాలజాగ్రత్తతో చూచుచున్నారు. పెద్దకొట్టుదగ్గఱ మహమ్మదీయులుఉత్సవము జరుపుకొనుటకు అవకాశములేదని మునిసిపాలిటీవారితో నిన్న తెలుపఁబడెను. కొందరుమహమ్మదీయ ప్రముఖులు శ్రీకలెక్టరుగారివద్దకు డిప్యుటేషను వెళ్లి తెలియజేయుచున్నారు. మొహరంపండుగ పద్ధతిని ఏర్పరచుకొని వేడుకగ మహమ్మదీయులు జరుపుకొనవలెనని చెప్పుకొనుచున్నారు.

—ఆంధ్ర

గుడివాడలో మొహర్రం యేర్పాట్లు

గుడివాడలో, ఏప్రిల్ ౯:—

గుడివాడపట్టణములోని హిందూముసల్మానుసంఘముల ప్రతినిధులకు మొహర్రం, శ్రీరామనవమి యుత్సవముల జరుగుసందర్భమున పరస్పరసమాధానమునకుదిరవలెనని గుడివాడ సబ్ డివిజనల్ మేజస్ట్రేటు రావుసాహెబు ఆవసరాల జగన్నాథరావు పంతులుగారు నిన్న టిదినం ఉభయసంఘముల వారును దినములు యుత్సవములజేసికొనుటకు నేర్పాట్లు గావించుచు క్రిమినల్ ప్రొసీజరుకోడ్డు ౧౪౪ సెక్షను ననుసరించి వుత్తరువు జారీచేసిరి.

దీనిప్రకారం పీర్లపండుగకు పూరిలో ఒక భాగము మున్సిపాలిటీ హిందువులపండుగకు యింకొక భాగము ప్రత్యేకించబడినది. వారివారి కోరికలను ఊరేగింపుతీసికొనిపోరాదని విధింపబడినది.

అమృతబజారు పత్రిక కేసు తీర్పు

కలకత్తా, ఏప్రిలు ౯:—

అమృతబజారుపత్రికపయి కోర్టుధిక్కారము కేసులో నేడు హైకోర్టు స్పెషల్ బెంచీజడ్జీలు ప్రధానన్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి ముఖర్జీగారు, కాస్టెల్లో వీరియిద్దరుగార్లు నేడుతీర్పు చెప్పిరి సంపాదకునకు ౩ నెలలుకారాగారశిక్ష, ప్రచురణకర్తకు ౧౫౦ రూ లజుల్మానయినవిధించిరి. వారినివృత్తిని వెంటనే నిర్బంధమునకు పంపిరి.

న్యాయమూర్తి ముఖర్జీగారు యితర న్యాయమూర్తులతో యేకీభవించలేదు. అమృతబజారుపత్రిక ౧౩ ఏప్రిలుతేదీసంచికలో కోర్టుధిక్కారమునకు శిక్షబడుటకేది నాలుగవసారి.

అలీఘర్ ముస్లిం యూనివర్సిటీ

క్రొత్తఢిల్లీ, ఏప్రిల్ ౯:—

అలీఘర్ ముస్లిం యూనివర్సిటీయొక్క ఛాన్సలర్ గవున్న భూపాల్ నవాబుగారు తమపదవికి రాజీనామానిచ్చినట్లు రూఢిగా తెలియుచున్నది. ఈ యూనివర్సిటీ కార్యములయందు శ్రద్ధతీసుకొనుచున్న వారిలో చాలమందికి యిందువల్ల చాలకష్టముగనున్నట్టు తెలియుచున్నది.

ఇదివరకు కని వినని పేలుడు

బొంబాయి, ఏప్రిలు ౧౦:—

బొంబాయినగరములో జనులవిశేషముగకూడినభాగమైన నార్తికస్థ బాణసంచాల ఫాక్టరీయొకటియున్నది. నేటిమధ్యాహ్నము అచ్చటసంభవించిన పేలుడుఫలితముగా ౫ గురు పురుషులును ౧౦ గురు స్త్రీలును, ౪ పురుషులును మరియొకరు మరణించిరి. అనుగురుగాయపడిరి. బాణసంచాలను తయారుచేయుచుండినపుడు ప్రేలుడుమందుఉపయోగింపబడెను. అపుడు యాభయి రెండుకలపత్తుపిర్ర దెను. హృదయముపగులునట్టి స్థితిచేర్పడియుండెను. ఆప్రమాదమునకు బలియైనవారిదేహములు చిన్నాభిన్నమయిపడియుండెను. వారిలో కొందరిలో అవయవములు వికలాంగములయిచెల్లా చెదరయిపడియుండెను. వారిదేహభాగములు ౫౦౦౦ గజములదూరములోనున్న మహాలక్ష్మి గుర్రపుపందెములస్థలములోనున్న కొండలగ్రభాగములోదొరికినవి. యీప్రాంతమునకొత్తగావసించుచున్న బొంబాయికార్పొరేషనుయొక్క మేయరు కే.ఎఫ్. నారిమానుగారు యీ ప్రేలుడువిని ఆరక్షణములోరంగస్థలమునకేగి ఫయర్ అంబులెన్సు ప్రిగేడ్లనురప్పించిరి.

ఇండియాలో యిట్టిప్రేలుడెన్నడును సంభవించియుండలేదు.

బాణసంచాలచేయబడుచుండినకార్ఖానా వార్డులో మండుబూకకంపెనివారిది. ఫాక్టరీయున్నపాత యాకూబ్ లో భాగస్వామిగనున్నట్టి మహమ్మదు అలిజాన్ మహమ్మదు అహమ్మద్ జాన్ మహమ్మదు మియాఉండినపుడు విక ప్రదేశమువచ్చియుండెను. మాయిద్దరుగారిపుత్రుడు జరిగినప్రేలుడుచేతమరణించెను.

ఆప్రాంతమునివసించువారు ప్రేలుడు బాణసంచాలఃప్రదేశమునకేయనలదనియెన్ని మారులు చెప్పినను వినక ఆ పాకనులద్దెకుపుచ్చుకొన్నవాడు నిన్నయుదయమునకే ఆప్రేలుడుమందులనుతయారుచేయుటకు ప్రారంభించెనని తెలియుచున్నది.

పోలీసులువిచారణలనుసాగించుచున్నారు. ఒక గదిలో ౧౬ పెట్టెలవంతున ప్రేలుడుమందుండుట కనుగొనెను.

ప్రేలుడువమ్మృతులను తనిఖీచేయుటకు ఉద్యోగి పూనానుండి నేటికివచ్చివిచారణలనుచేయును.

సింధురాష్ట్రము యేర్పడు తేది

బొంబాయి, ఏప్రిల్ ౧౦:—

ఈసంవత్సరము లేక డిసెంబరు నెలలో సింధు ప్రత్యేకరాష్ట్రముగా ఏర్పాటుచేయబడునని టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియాపత్రిక తెలియజేయుచున్నది.

నిజాం ప్రభుత్వ పశు వైద్య శాఖ

౧౩౪౩ ఫ॥ లో పనినిగూర్చిన నివేదికపై ప్రభుత్వ విమర్శ

ఈశాఖ అగ్రికల్చరిస్టు ౧౩౪౩ వ ఫసలీ వరకు నవాబు రయీస్‌జంగ్ బహద్దరుగారి నిర్వాహణాధికారముక్రింద నుండెను. తర్వాతవారు వాణిజ్యపరిశ్రమల శాఖకు కార్యదర్శిగా నియమితులైరి. పశువైద్యశాఖనిర్వాహణాధికారిగా ౩౦ఆర్డిబెహష్టు ౧౩౪౩ ఫ॥నుండి పనిచేయుటకు డాక్టరు బి.కే. బాదామిగారు నియుక్తులై సంవత్సరముతుదివరకు ఆధికారమును వారే నిర్వహించుచుండిరి. అంతకుపూర్వము వారు ఇదేశాఖలో సీనియర్ డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటుగా నుండిరి.

ఈనివేదిక సంవత్సరములో దక్షిణ భాగపు సూపరింటెండెంటుగా డాక్టర్ రామచంద్ర మొదలియార్ గారు బహుకాలము ప్రశంసనీయమగు పనిచేసియుండి పదోన్నతిపొందుచు ఉద్యోగమునుండి విరమించుకొనవలెనని తెలిపిరి. ప్రభుత్వమువారు యీ సమాచారమును వినుటకు విచారమును తెలుపుచున్నారు.

అంటువ్యాధులు:— ఈ సంవత్సరమందు రిపోర్టుచేయబడిన అంటువ్యాధుల సంఖ్య ౭,౨౪౫. మరణముల సంఖ్య ౨౫,౨౫౦ కాగా పూర్వసంవత్సరము మొదటి క్రిమిసంఖ్య ౧౫. దీనివలన ౨౨౨౫ ఉండెను. గ్రామములలో పశువుల జననమరణ సంఖ్యలను రిజిస్టరుచేయుటకు క్రొత్త పద్ధతి అమలుపరచుటచేతను, అంటువ్యాధులనరికట్టుటకు క్రొత్తపద్ధతులను అవలంబించుటచేతను పశువుల జననమరణములనుగూర్చియు, అంటువ్యాధులనుగూర్చియు రాష్ట్రమందలి వివిధస్థలములనుండి పశువైద్య శాఖయొక్క ప్రధాన కార్యాలయమునకు సరియైన సమాచారము అందుచున్నది. సంబంధించిన జిల్లాపోలీసు పటేళ్లు పశువైద్యశాఖవారికి చాల తోడ్పడిరి. ప్రభుత్వమువారు యీ సహకారమును అభినందించుచున్నారు.

అంటువ్యాధులు తగులకుండుటకై ముందుగా వేయబడిన టీకాల సంఖ్య ౧౩౭,౪౪౪. ఇదే నివేదన పూర్వవత్సరములో ౧౪౪,౨౨. ప్రస్తుతపు హెచ్చుదలకు పశువైద్యశాఖోద్యోగులయొక్క శ్రమకారణమై యున్నారనియు ప్రజలు పశువులకు టీకాలు వేయుటచే కలుగు లాభమును మెచ్చుకొనుచున్నారని యీ స్పష్టమగుచున్నది. కాబట్టి టీకాలసంఖ్య హెచ్చుదలను ప్రభుత్వమువారు మెచ్చుకొనుచున్నారు.

రిండర్‌పెస్టుఅను పశువ్యాధి పశువులకు రాకుండుటకై సిరంవిరస్ అనుపద్ధతిలో టీకాలువేయుటలో వివిధజాతుల పశువులకు యెంతెంత ప్రమాణము రసికముపయోగించవలెనని నిర్ణయించబడినది. ఇదిచాల విలువగలపని. మేకరసికతో మూడు మేట్లటీకాలువేసి పరిశోధనచేయబడెను. వీటిఫలితము తృప్తికరముగనున్న యెడల పశువులబాధించు వ్యాధులలో కెల్ల హెచ్చగు రిండర్‌పెస్టుఅనువ్యాధినుండి పశువులను కాపాడుటకు చాలతోడ్పడగలదని నమ్మబడుచున్నది.

ఈశాఖవారు వ్యవసాయప్రజలతో సమీపసంబంధము కలిగియుండుటకై సహకారశాఖవారి ఉద్యమప్రచారములలోను, వ్యవసాయ శాఖవారిచే ప్రదర్శనములలోను పాల్గొనినారు.

ఆసుపత్రులు.—పశుచికిత్సాలయములలో చికిత్సచేయబడినట్టియు, తమతమసంచారములలో యీశాఖలోని ఆయా ఉద్యోగులచే చికిత్సచేయబడినట్టియు పశువుల మొత్తముసంఖ్య ౩౯,౫౭౯. ౧౩౪౨ వ ఫ॥ ౮౯౦౫౩ పశువులు మాత్రమే చికిత్సచేయబడియుండెను. అభివృద్ధిచాల స్పష్టముగా కనబడుచున్నది.

జిల్లాలలోను, హింగోలీలో గిత్తలనుపుట్టించు చోటను [స్టడ్‌ఫారం] కొన్నవిత్తులుతీయబడని గిత్తలసంఖ్య ౩౫. పూర్వవత్సరములో ౩౪ జిల్లాలలో విత్తులుతీయబడని గిత్తలను పోషించుటకు సంఖ్య ౧౧౮౫ కుతగ్గెను. విత్తులుతీయబడని ప్రతిసంవత్సరము ౨౨౫ అనుగిత్తలసంఖ్యయుండెను. పూర్వపుసంవత్సరమున ఇదే ౨౦౦౨.

నివేదనవత్సరములో ౨౪౯౦ పశువులను విత్తులుతీయబడెను. ఇందులో యెద్దులే యెక్కువ. నివేదన పూర్వసంవత్సరములో ౧౯౬౧ పశువులకుమాత్రమే తీయబడెను. ఇట్టి యీసంఖ్య హెచ్చినదికాని యీవిషయమునయింకను యెక్కువ పనిజరుగవలసి యున్నది.

గిత్తలయొక్కయు, గో మహిషములయొక్కయు ప్రదర్శనములు ౧౬ జరుపబడెను. ఈప్రదర్శనములలో రూ ౨౩౨ విలువగల బంగారు వెండిపతకములు కడియములుమాత్రమేగాక రూ ౧౫౫ ల నగదుబహుమతి పంచిపెట్టబడెను.

ఈవత్సరములో స్టడ్‌ఫారం హింగోలీలో పుట్టించబడిన ౫ గిత్తలను పశువైద్యశాఖవారిచే కొనబడెను.

బీదరులో ప్రసిద్ధిజెందిన దేవనీ యను జాతి పశువుల సంఖ్యతగ్గిపోకుండుటకును వాటిని క్షీణించకుండ సమర్థముగ రక్షించుటకు పశుచికిత్సాశాఖవారు ప్రయత్నించుచుండిరి. ఈజాతిపశువులు మంచిపాలిచ్చునవి. హింగోలీస్టు

నిజాం ప్రభుత్వ సహకారశాఖ

౧౩౪౨ వ ఫ.లో పనినిగూర్చిన నివేదికపై ప్రభుత్వ విమర్శ

అధికారులు:— సంవత్సరము పొడవునను సయ్యదుమహమ్మదు జాఫరుల్లాగారు యీశాఖకు నిర్వాహణాధికారిగనుండిరి. ప్రభుత్వమువారు దౌరాకై నిర్ణయించిన ౧౫౦ రోజులకుగాను వారు ౧౩౪ రోజులుమాత్రము సంచారముచేసిరి. ఈశాఖలోని ఉన్నతాధికారులలో ౭ ప్రాంతములకు ౭గురు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారులును, రిజిస్ట్రారుగారికి స్వంత అసిస్టెంటుగా ఒక అసిస్టెంటురిజిస్ట్రారును, ౭గురు డిప్యూటీ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారులును, డిప్యూటీ అసిస్టెంటురిజిస్ట్రారు హోదాలో ఒక ప్రధాన ఆడిటరునుగలరు. అసిస్టెంటురిజిస్ట్రారులద్వారా తృప్తికరముగ నేయుండినను అసిస్టెంటురిజిస్ట్రారులును, డిప్యూటీరిజిస్ట్రారులునుకూడ సహకారసంఘములను తనిఖీచేయువిషయమునను వాటిలెక్కలను ఆడిటుచేయువిషయమునను పనిచాలతగ్గెను. సహకారోద్యమమంతయు సంఘములయందలిస్థితిపై ఆధారపడియున్నదిగనుక యీతనిఖీవిషయమునను, లెక్కల ఆడిటువిషయమునను యీసంవత్సరములోకంటె రాబోవువత్సరములో మంచిఫలితములు కలుగునని ఆశించబడుచున్నది.

ఉద్యమముయొక్క స్థితి:— నివేదన సంవత్సరము నందుకూడ ఆర్థికపరిస్థితి యింతకుపూర్వముకంటె యుండుటచే సహకారోద్యమమునకు ఒత్తిడితగ్గలేదు. ఆర్థికవ్యవస్థచే మరట్వాడాలో ప్రసిద్ధమగు, తెలంగాణాలో మామిడిపెరుగు ప్రదేశములకు మెదకు గుల్బర్గా, మహబూబునగరు జిల్లాలలో పైరులేచి వ్యవసాయపులకష్టములు మిక్కుటములయ్యెను ఆందువల్ల సహకారసంఘము లనేకము పనిచేయజాలకపోయెను ఇందువలన చిన్నసంఘములయొక్క స్థితి అస్తవ్యస్తముగ. రిజిస్ట్రారువృద్ధియగుట సంతోషించదగినలక్షణము.

డొమీనియన్ బ్యాంకు:— డొమీనియన్ బ్యాంకు పూర్వవత్సరములోకంటె యెక్కువవృద్ధిజెందెను. రాబట్టుకొనబడిన బాకీలు పూర్వవత్సరములోకంటె రెండింతలు వాటి మొత్తము నివేదనవత్సరములో రూ. ౧౬,౨౧౪౭౦; పూర్వవత్సరములో రూ. ౭,౧౩౪౧౭ మొత్తముఋణములు రూ. ౪౭౦,౭౪౪లు నమ్మకముగా అని సందేహాస్పదమైన బాకీలకై ప్రత్యేకించ దినరిజర్వు రూ ౧౪లక్షలు. ఈబ్యాంకుయొక్క వివిధరిజర్వుల మొత్తము రూ. ౨౪లక్షలనుండి ౫ యేండ్లలో ౫౪లక్షలు (రెండింతలు, కాగలుటసంతోషకరము ప్రతికూలపరిస్థితులలోకూడ యీబ్యాంకుతనయొక్క ఆర్థికస్థితిని బిట్టముచేసికొనగల్గినదనుటకు సందేహమేలేదు. మనరాష్ట్రము వానుకొనియుండు రాష్ట్రముల బ్యాంకులతో దీనిస్థితిని సరిపోల్చిచూచినచో ఉత్సాహముకలుగగలదు. అప్పుడు తెచ్చిన రూ. ౧౦౦౦౦ ల మూలధనమునకును సొంతమూలధనము మన రాష్ట్రమునకు రూ ౩,౨౫౬, హోమబాంకి రూ ౧౫,౩౪ మదరాసుకు రూ. ౧౨౪౧, మధ్యరాష్ట్రమునకు రూ ౯౧౭ దినిఆధ్యక్షులగు దివాన్‌బహదూర్ పం. దయ్యంగారును, ఉపాధ్యక్షులగు యమ్, యం.ఆజం గారును తమనుఅనేకవిధములగు యితరకార్యములనుండియు యీబ్యాంకుపనియందు యెక్కువ శ్రద్ధవహించి యీరాష్ట్రమందలి సహకారోద్యమస్థులందరియొక్కయు కృతజ్ఞతకుపాత్రులైనారు.

దుఫారములో మేలుజాతిగిత్తలను పుట్టించువిషయమునపరిశోధనలు విజయాభిముఖములైయున్నవి. అభివృద్ధికలుగవచ్చుననుట కన్పించుచున్నది.

నివేదవత్సరము వివిధపశువైద్యకళాశాలలలో ౧౧ మంది ప్రభుత్వమువారి, స్కాలర్షిప్పుల సహాయముతో చదువుచుండిరి. పూర్వసంవత్సరము యిట్టివారిసంఖ్యాగా పోస్టుగ్రాజుయేటు కెయినింగ్కై [గ్రాజుయేటు అయినతర్వాత విశేషములనుశిక్షకొనుట] యిద్దరుయిన్స్పెక్టరు పొట్నాకుపంపబడిరి. పశుచికిత్సాశాఖవారికి సామ్రాజ్యవ్యవసాయపరిశోధన మండలివారును, ముక్తేశ్వరమందలి సామ్రాజ్య పశువైద్య పరిశోధనసంస్థవారును యిచ్చినసహాయమును సలహాను ప్రభుత్వమువారు చాలమెచ్చుకొనుచున్నారు;

ఇట్లేబ్రిటిషుయిండియాలోను, మైసూరుసంస్థానములోను వివిధపశువైద్యసంస్థలు యిచ్చినసహాయమున్ను, సలహాలున్ను ప్రశంసింపబడినవి.

ఈశాఖకుందు ఆదాయశాఖవారును యితరప్రభుత్వశాఖలవారును చూపుచుండరమున్న, చేయుసహాయమున్ను చాలమెచ్చుకొనబడిరి.

* * *

మనప్రభుత్వమువారు పశువైద్యశాఖలోపనిముగింపు మొత్తముపై అభివృద్ధితృప్తికరముగనున్నదనిశాఖయొక్క నాజంతగు బి.కే.బాదామిగారు చురుకుగా మంచిపనిచేసినారని మెచ్చుకొనినారు.

కేంద్రసహకారసంస్థ:— సహకారసంఘములు యీసంస్థవల్ల కలుగులాభములను గ్రహించ గల్గుచున్నవని తెలిసికొనుటకు సంతోషమగుచున్నది. ఈసంస్థ సాధ్యమైనంత త్వరలో స్వతంత్రముగ చేయబడవలయును. ఆర్థికపరిస్థితితగ్గక ఆల్పమియుండుటవలన కష్టపడుచున్నను యీ సంస్థ నిశ్చయకృత్యములను రూపక నెరవేర్చి నివేదనవత్సరములో మంచిప్రచారమును గావించెను. ఈసంస్థయొక్క ప్రచారకులు ౨౧౧౦ గ్రామములలో ఉపన్యాసముల నిచ్చిరి. ౪౮ కేంద్రములలో సహకార విషయములయందు శిక్షణము ఒసగబడెను. వీటికన్నిటికినిలిపి ౭౭౪ సహకారోద్యోగులు హాజరైరి. మరియుసంగారెడ్డిలోను, జాల్నాలోను గుల్బర్గాలోను ప్రత్యేకతరగతులు జరుపబడెను. ఇదంతయు సూచించునదేమనగా యీకేంద్రసంస్థ సాధ్యమైనన్నివిధముల సహకారశిక్షణమును వ్యాప్తి చేయుటకు యత్నించుచున్నది. గ్రామోద్ధరణ కార్యముకూడ వృద్ధిపొందుచున్నది. అధ్యక్షులగు రాజాబహదర్ వెంకటరామారెడ్డిగారును, గౌరవకార్యదర్శియగు సయ్యద్‌బద్రుల్‌హసన్ గారును యీసంస్థను చాలఉపయోగకరమైన సంస్థగా చేయుటయందు చూపిన శ్రద్ధకై వారుకృతజ్ఞతార్హులు.

కేంద్రబ్యాంకులు (సెంట్రల్ బ్యాంకులు).— నివేదనవత్సరములో కొప్పల్‌లోను వాగరకర్నూలులోను క్రొత్తకేంద్ర బ్యాంకులు రిజిస్టరు చేయబడినవి. సంవత్సరాంతమున మొత్తముయొక్క కేంద్రబ్యాంకులసంఖ్య ౩౫, వీటి పూర్వసంవత్సరాంతమున ౩౩ మాత్రమేయుండెను. ఈకేంద్రబ్యాంకులు తమనుమంచిలాభము వచ్చియు, వసూలుకాని, తక్కువసూలుతో రాపోయెను సందేహముగల ఋణములను యిచ్చినందువల్ల కలుగగలనష్టమును భర్తీచేయుటకై దాచిపెట్టుచుండెననియు, వసూళ్ళుయందు మంచిశ్రద్ధ చూపబడెననియు తెలిసికొనుట సంతోషకరము. అసలులెక్కలోకిగాను వసూలుచేయబడిన మొత్తము రూ ౯౬౪౯౭౩ వడ్డీలెక్కలోకివసూలుచేయబడిన మొత్తము రూ ౭౦౩౫౨౧ లు పూర్వసంవత్సరము అసలులెక్కలోకి రూ ౨౭౪౧౪౨ లు, వడ్డీలెక్కలోకి రూ ౪౨౦౨౨౯ లును వసూలుచేయబడెను. ధాన్యములధరలు తగ్గినపుడు కూడ యింత మొత్తము వసూలుకాగలుట సంతోషకరమే. ఒకతేది దివాజీటుపద్ధతి కేంద్రబ్యాంకులచే అవలంబింపబడెను. ఈపద్ధతినీటిఅవలంబించుచున్నచో ప్రజలనుండి దివాజీటులువచ్చుట కష్టముగానుండును. ౧౩౪౨ వ ఫసలీలో యీబ్యాంకుల స్థితితో వాటిప్రస్తుతస్థితిని పోల్చిచూచుట ఉత్సాహకరము. ఆపిరిజిస్ట్రారుగారు నివేదికతో జతపరచబడినవి. ఈస్టేట్మెంటు అనుచూచినచో బ్యాంకులస్థితిలో అభివృద్ధికలదని నిస్సంశయముగ చెప్పవచ్చును. అయినను యీబ్యాంకులవ్యాపారమువల్ల వచ్చులాభముతో రిజర్వుఫండును, ఋణపడుదును ప్రత్యేకప్రత్యేకముగాయేర్పరచువిషయమున బ్యాంకులుఅభివృద్ధిచూపినసేగాని వాటిపరిస్థితి రిజిస్ట్రారుగారు చెప్పినంత బాగున్నదని చెప్పవీలులేదు. ఈవిషయమునకేంద్రబ్యాంకులు త్వరలో చర్యగైకొనుటమంచిది.

వ్యవసాయ సంఘములు:— ఈ సంవత్సరములో ౧౨౨ క్రొత్తసంఘములు రిజిస్టరుచేయబడెను. ౭౧ రద్దుపరచబడెను. వడ్డీలెక్కలోకపోయినసంవత్సరములోకంటె ఈసంవత్సరముయొక్క మొత్తములు బ్యాంకులకు వసూలయ్యెను. ఆ మొత్తముసంఖ్య రూ ౫౫౪౩౯౬౯ కాగా ఆసంవత్సరము ఇదేలెక్కలోకి రూ ౪౧౪౫౯౯ లు మాత్రమే వసూలయ్యెను. క్రొత్తసభ్యులకిచ్చిన ఋణములు రూ ౨౪౭౭౨; పూర్వసంవత్సరములో రూ.౩౬,౯౭౬ కావిఅసలులెక్కలోకి వసూలయినమొత్తముతగ్గెను. ఈసంవత్సరమీయబడిన క్రొత్తఋణములు రూ ౨౪౭౭౨ గతసంవత్సరము రూ౩౬,౯౭౬ యివ్వబడెను. మొత్తములనూస్తు రూ ౧౧౧౦౭౪౯౦. అంతకుపూర్వసంవత్సరములో ౧౧,౨౪౭,౨౧౯. పూర్వసంవత్సరముతో పోల్చిచూచిన సభ్యులవలన వసూలుకావలసిన బాకీలమొత్తములో దాదాపు రూ ౭౪౦౦౦లు హెచ్చెను. మొత్తముపసూలు

(౧౪ పేజి చూడుడు)

గోలకొండ గ్రంథాలయము

సరస్వతీరామాయణము

కొల్లాపురమందు స్థాపింపబడిన కవితాసంఘమునకు అధ్యక్షురాలైన శ్రీమతి చేబ్రోలు సరస్వతీదేవిగారిచే వ్రాయబడి స్నేహలతా కవితాసంఘముచే ప్రచురింపబడిన సరస్వతీరామాయణము చదువుట కానందంబుగల్గించెను.

కవితాలోకమందు వనితామణులు కవిత్వమును చెప్పగలిగియుండుట చాలఅరిది. ఈయాంధ్రదేశమం దెందఱో కవులు, మహాకవులు, కవీశ్వరులు శ్రీరామచరితమనేకవిధముల నారచించి స్వనామంబున బ్రకటించియుండుట లోకవిదితంగుము. కాని యిప్పటికి రామాయణమును రచియించిన కవయిత్రీమణులిద్దరు మాత్రమే కన్పట్టుచుండుటయనుభాగ్యము. అందొకరు కుమ్మరి మొల్ల. మొల్ల రామాయణము పేరెన్నికగనినది. జగద్విఖ్యాతిపై పండితపామర హృదయరంజకమై, బాలబాలికలపాఠములకత్యంతోపయోగమై సాహిత్యమాహాత్మ్యమున గొప్పస్థాన మాక్రమించియున్నది. అది కొంత కాలము నాటిచరిత్ర.

వర్తమానకాలమున సరస్వతీరామాయణము సకలానందసంధాయినియగుగాక. కవితాధార కద్దులేక, నిర్మలమైన తేటతెలుంగును, నాతికఠినము, నాతిదీర్ఘములగు సంస్కృత సమాసములుగలిగి, చదువునప్పుడు హృదయానందమును, వినునప్పుడు వీనులవిందునై నవరసభరితమై, సర్వాంగశోభితమై యున్నదనుటకు సందేహములేదు. ఇట్టికవితాశుద్ధిగల సోదరీమణులచే నాంధ్రభారతి నూతనౌన్నత్యమందుగాక. సరస్వతీ మొల్ల రామాయణములకు తారతమ్యమేమనగ? మొల్లరామాయణము యుద్ధకాండముతో ముగిసినది. కాని యీసరస్వతీరామాయణము సంపూర్ణముగ నుత్తరకాండముతోగూడ రచియింపబడినది. మొల్లయు కాను ప్రసిద్ధులైన భాస్కరాదులు గూడ నుత్తరకాండము విడిచియున్నారు.

ఈసరస్వతీదేవి తనకవితాప్రావీణ్యముచే నారీలోకమున నాయకమణియై, వాణికత్యంత ప్రీతిపాత్రయై పెక్కుకృతులింకను రచించునట్లు కోరెడ యును గ్రహించుగాక! ఆయురారోగ్యాది భాగ్యములంది సర్వదా సుఖింప భగవాను డాశీర్వదించుగాక!!

అ. వేం. సీ.

శ్రీ సత్యనారాయణవ్రతము

కొల్లాపురమున స్థాపింపబడిన స్నేహలతా కవితాసంఘమున కధ్యక్షురాలైన చేబ్రోలు సరస్వతీదేవిచే వ్రాయబడి స్నేహలతా కవితాసంఘముచే ప్రచురింపబడిన సత్యనారాయణ వ్రతకల్పము పద్యగ్రంథము చూచితిని. మృదువైన పదములతో తేటయై, సర్వజనులకు తెలియదగినదై సరళముగానున్నది. వ్రతకాలమందు నాంధ్రభాష తెలిసిన ప్రతివారును చదువుకొనుటకును, తెలిసికొనుటకును బహుయోగ్యముగానున్నది. ఇంతటి తేటతెనుగు తోడికథలుగల్గుట ప్రజాసామాన్యమునకు మిక్కిలి యుపయుక్తమై యున్నదని చెప్పవచ్చును.

అ. వేం. సీ.

లక్ష్మీ సరస్వతీ సంవాదము

కొల్లాపుర స్నేహలతా కవితాసంఘములోనివారైన, మహాలక్ష్మి చేబ్రోలు సరస్వతీదేవిగార్ల లక్ష్మీసరస్వతుల సంవాదము చదువుట కాహ్లాదకరముగనున్నది. ఈసంభాషణాఫలితము సరస్వతీకటాక్షమే శ్రీలక్ష్మీప్రాప్తునకు సహాయకారి. లక్ష్మీప్రసన్నములేక, వాణీసహాయమున మానవుడు కీర్తిపొందగలడు. కాని శారదాదేవి కృపలేనిచో శ్రీదేవి మన్ననలను నరుడు యశస్సుపొందజాలడు. కనుక సకలమానవులు విద్యనభ్యసించి విజ్ఞానవంతులైనచో సంపద నభింపగలరు. శ్రీమంతులైనవి యుపేక్షించి విద్యాభ్యాసముచేయక జ్ఞానము సంపాదింపకపోయినచో ప్రయోజనము లేదనుటకీకథ ప్రత్యక్ష ప్రమాణముగానుండునట్లు బోధించుచున్నది.

అ. వేం. సీ.

పద్మినీబాయి

పద్మినీబాయి ఇదియొక చారిత్రకనవల కర్త నిజామురాష్ట్రములో జన్మించి మెట్టు తాలూకా కాపురముండిన వనం వేంకట వర వెంకారావుగారు. వీరు నిజామురాష్ట్రపువారగుట వీరువాడిన భాషాప్రయోగములందు పారశీకపదము లెక్కువగ నున్నవి. శైలి సులువుగనేయున్నది. కథాసంవిధానమందచ్చటచ్చట కొన్నిలోపములు కానబడుచున్నవి. నవలారచనకు ప్రథమప్రయత్నమేయగుట నవియంతగా గణింపదగినవికావు. కథ రాజపుత్ర సంస్థానమునకు జెందినది మఱియు నగ్బరురాజ్యకాలము నాటిది. పిఱికిపందయైన ఉదయసింగురాణాధీరత్వమును, సాహసికవీరనారీమణియగుమీరాబాయి మనస్థైర్యమును, నగ్బరురాజ్యతృష్ణయు కొంతవరకుబాగుగా చిత్రింపగలైను. ఇచట రాజ్యసంపాదనముపట్ల యగ్బరు చూపిన నిర్దాక్షిణ్యము కప్పింపదగినది. (అనగా ముస్లాపతి ధర్మముభేదించుపట్లు) ఈగ్రంథమువలన పాఠకులకు హృదయానందమొసంగి వారిమనములందు దేశభక్తి నాటి, జాతిమతస్వాతంత్ర్యములందు దృఢశక్తి కలిగింపవలెనని కవియుద్దేశమైనట్లు తోచుచున్నది. అకవి యీకోర్కె యెంతవఱకునీడేరునో కాలక్రమమున చూడవలసియున్నది.

మఱియుసీకవి సంస్కరణాభిలాషిగా రచనయందు కన్పడుచున్నది. బాల్యవివాహముల నేవగించుచు, ప్రౌఢవివాహము లంగీకరించునట్లుగ కథకంత ప్రాముఖ్యముగాకున్నను సందర్భోచితముగా దనయుద్దేశములందందు లిఖించియున్నాడు. మఱియు ధనార్జనోపాయంబునకు మూలసాధనమైన నేటిబైరాగులవర్తనమును ఖండింపనోయన నిలకంఠయోగిని చిత్రించిచూపినాడు. కొంయిటనొకవిశేషము ఉదయసింగు గాకున్న వీరబాయివంటి వివేకవతిచూచి నిలకంఠుని ప్రవాసను ప్రత్యక్షముగాకున్న పరోక్షమునైన గ్రహించినట్లుండిన బాగుండెడిది.

కథానాయికయగు పద్మినీబాయిమిగుల సమర్థురాలనుటకు సందేహములేదు. ఆమెతన మాన ప్రాణరక్షణార్థము తండ్రి రాజ్యసంరక్షణార్థము చూపిన శక్తి, యుక్తి, సాహసము మిగుల నద్భుతములు. ఈమె ప్రతాపునకు నిజముగ గావలసిన యర్ధాంగియే. వీరబాయికి తగినకోడలే.

కాని యీకథాసందర్భము మాత్రము కవికల్పితమేయేమోయని నానమ్మిక. రాజపుత్రస్థానచరిత్రమున సంగరాణాపుత్రుడు పృథ్వీరాజా, వాస్తవమే, యవనునినోడించి తారాబాయిని పెండ్లాడి మానుషమర్గమునిచ్చినట్లు చదివితిని. ఒకవేళ మఱియొకహిందూస్థాన యుద్ధగ్రంథములలోనిట్టికథ యుండెనేమో చెప్పజాలను. ఎట్లైనను మనోహరమైన పాత్ర పద్మినిబాయి.

అక్బరునకు ప్రపంచోద్యోదిగానున్న వీరప్రతాపసింహునకు దగినభార్యగా చిత్రింపబడుటచే మెచ్చదగియున్నది.

మొత్తముమీద కథావస్తువు చదువుటకింపుగొల్పుచున్నదని చెప్పవచ్చును. పాఠకులకేకాక శ్రద్ధతో చదివినచో సంఘసంస్కారాభిలాష కొంతకలుగునట్లు పుట్టిన పుస్తకమ్మును రచన కొనియాడదగియున్నది.

అ. వేం. సీ.

మావాళ్ళేవనిచూడగట్టుకోకుండా మేము బాముకోగలిగిందేమీలేదు.

మీరు దెబ్బకు దెబ్బతీస్తామంటే మేమువద్దనికీమాకుసత్తాలేదు. అయితే మేముతప్పుచేస్తే-మీరుఆలాంటితప్పుచేస్తేజాతి యింకోతుక్కుతుక్కయిపోదూ?

ఎనిమిదిజిల్లాలు రక్షించి వున్నారుమీరు. నిజానికిభద్రతనిండైనదే మీది. పైనిఆవరించియున్న విస్మృతితొలగిపోతే వాళ్ళ నోళ్ళుమూయించగల సత్తా మీది.

మాకంటెమీరు సౌకర్యాలధికంగావుండడంనిజమే; కానిచెప్పలేరూ! మాకు ఆత్మపరీక్షచేసుకునేయోగ్యతలేదు, హిందూదేశంలో ప్రాంతమాత్రశక్తి పాడుచూపాలంటే ఆంధ్రదేశంలో ప్రత్యేకప్రయత్నాలు కూడా జటిలంగా వేజరగాలనే జ్ఞానంలేదుమాకు.

ఇన్ని కారణాలవల్ల మావల్లయేమోఅవుతుందని, మేము ప్రాముకోని పనికావేకాదని మీరుఆక్రోశించక్కరలేదు, మాకంటెకష్టదశలోవున్నారుమీరు. అందుయెక్కడ వార్తిడియు కన్పినగావుంటే అక్కడస్వవ్యవహారజ్ఞానంకలుగుతుంది. అందుచేత మీరిఆంధ్రశక్తిని కేంద్రీకరించడానికిపూనుకోవలసివుంది. మీసంకల్పమే ఆంధ్రజాతికి సంజీవి అవుతుంది.

"మమ్మల్నే మేమెరుగం"

౧౧-౩-౩౫వతేదీ గోలకొండపత్రికలో ప్రకటించబడ్డ భావకవిరామమూర్తి పంతులుగారి లేఖకుజవాబుగా ప్రబుద్ధాంధ్రపత్రికయొక్క ౧౯౩౫ సంచికలో క్రిందివిధంగా సంపాదకీయములో వ్రాయబడినది:

ఆటూరాయలసీమ యిదివఱకేమనచాళుక్యసీమ ప్రసర్కారులమీద కోపంలా మిరియాలానూనాకూ ... ది నాటికా యం కాకతీయ ప్రైజాంధ్రమహసభ యిప్పుడుమనమీద కత్తి గట్టిస్తోంది.

మనముపత్రికలు ఎరపెట్టివారిడబ్బు దోచుకుంటున్నామట. వారికష్టసుఖాలనుగురించి మనకశ్రద్ధలేదట. పైగా అస్సలువిషయమేమనగ? నిజామాంధ్రులు సగమంది అందరినియ్యతలపాయివారనియు, తెలుగు తెలియనివారనియు, ఎక్కువమారేని మనుష్యులనియు ....నానావిధములు కాతలతురట. ....పత్రికలు అనేకముల పుట్టలో పుట్టి మళ్లా గంతుకొట్టుచున్నవికో. కాలాదృష్టము గాచినవి కలవు. అవియైన నిజాం రాష్ట్రాంధ్రులలోని మంచికవులచేతను, నాయకులచేతను పద్యములు, వ్యాసములు, వినూన్నవ్రాయించరాదా? మాసమునకొక్కతూరియైన నిజాంరాష్ట్రాంధ్రులపరిస్థితులను గూర్చిదాని చర్చించరాదట. ..కొన్ని తెలుపుటోయిన దేమన మనరాష్ట్రములో నివసించుచుల ప్రేమైన మనలనెయాము లను బొరపాటునసైన— సంవత్సరమునకొక్కతూరియైన, పితృపక్ష స్మరణరీతియైన చర్చించనిపత్రికలనుమనము తప్పించి సాయపడుటవలన నేమిలాభమట.

కనుక పత్రికాధిపతులసంగూడ పాఠకులుచెప్పవలెను. వారివిధినివారికి అద్దములో చూపినట్లు చూపవలెను. ... దరణమాపుపత్రికలను వెంటనేనిలిపివేయవలెను. అనకుంట గూడవానిని చూడవలసిన అవసరములేదట.

కాకతీయసీమలో మనఆంధ్రు లెంతమందున్నారు. మనపత్రికలలోచాలావాటికి కాకతీయసీమవారు సాయంచాలావుంది; కాని వారికష్టసుఖాలు మనకేమి పట్టవు. అదృష్టమే లేదుమనకి.

ఇదిఆక్షేపాలాపం.

అయితే కాకతీయసీమవారు మరొకసంగతి స్మరించవలసివుంది.

విద్యలోనూ, నాగరికతలోనూ, ప్రగతిశీలత్వంలోనూ, మీకంటేనూ, రాయలసీమవారికంటేనూ, ప్రాచ్యసీమచెందినమేముకొంచెం ముందుకువెళ్లినమాట నిజమే,

మొదట్లో మేము, చెదిరిచెదిరివున్న ఆంధ్రదేశస్వతంత్రతని వొకచోటకేంద్రీకరించుకుని ... మాకొక్క అపూర్వవిస్మృతకోశంకలిగించవలసిన దివ్యమైన ఒకఉద్యమం ప్రారంభించామనుకోండి. అది వాస్తవమే. కాని మాలోకూడా ఆంధ్రత్వం చాలావరకు చెదిరిపోయివుండడంవల్ల యితరపరగణాలనుంచివచ్చిన వృత్తిజ్ఞానంతో ఆత్మజ్ఞానం కోల్పోయినాము.

మొదట బంగాళీవారివలెనక్కలేన ఆ... మొదట బంగాళీవారివెనకాలను ... తరువాతగుజరాతీల పాదాలను ఆశ్రయించాము. ఆ దాస్యంయింకా అలావుండగానే మాప్రజలు యిప్పుడు హిందూస్థానీల నాశ్రయించారు.

ఈవిధంగా మేమిప్పుడు భావదాస్యంలో కూరుకుపోయివున్నాము. ఈస్థితే మాకుసామ్రాజ్యాధిపత్యంగా కనపడుతోంది. ఈఆవేశంమాకుఆత్మజ్ఞానమూ, ఆత్మగౌరవమూ, ఆత్మాభిమానమూ లేకుండా చేసింది. నిజాన్ని స్పష్టంగా చెప్పవలసివస్తే యిప్పుడు మమ్మల్నే మేమెరుగం.

తలచుకుంటే దుఃఖంవస్తోంది. ఏమాత్రమోతక్కువగా మూడుకోట్లజనసంఖ్యగలజాతి మనది. ఒకప్పుడుఆసేతుశీతాచలందాకా అప్రతిహతంతో ధిగ్విజయంచేసిన చరిత్ర మనది కాని యిప్పుడు అదివాస్తవమేమీలేదు. భగ్నావశేషాలేమీలేనిజాతి యిప్పుడు మనదివొక్కటే.

వేంగీరకాయరంటి ఆంధ్రవిశ్వకోపనిషత్తులో సంబిత్రిలపన్ని మేము రాయలసీమవారిసహాచర్యం లేకుండా చేసుకున్నాము. ఇకమిమ్మల్ని మేము పరిగణించడం లేదంటే ఆశ్చర్యం యెందుకూ?

మాకూమాకూ ప్రభుత్వంవిషయములో భేదాలువుండవచ్చుకాని మనమూమనమూ తలిపాత్రవిషయాలలో విడిపోయివుండవలసిన అవసరంయేమీలేదు. ఆంధ్రదేశానికి ప్రాచ్యసీమ యెంతఅవసరమో రాయలసీమా, కాకతీయసీమాకూడా అంతఅవసరమైనవే. నిజంచెపితే రాయలసీమలోనూ, కాకతీయసీమలోనూ యిప్పటికీ ఆంధ్రవైభవానికి మాయనిగుర్తులున్నాయి. కనుక కాకతీయసీమకి చెందిన మిమ్మల్ని మరచిపోయి... మీరు

జిల్లాలవార్తలు

పోలీసువశమునుండి పారిపోవుట

వరంగల్ జిల్లాలోని యెల్లందుతాలూకాలో పళ్లెశేరీ గ్రామవాసుడగు ఒకయువకుని పట్టి తెచ్చి నాలుబరోజులనుండియు తుకుగాను హిరాసత్‌లో కట్టియుంచిరి వాడు వదుముకున్న త్రాటినివిడదీసుకొని రక్షకభటునికి తెలియకుండ పారిపోయెనట.

శిలావర్షము

(ఒకవిలేఖరి)

సిరిసిల్లతాలూకాలోని బొప్పాపురంలో భావ సం॥ ఫాల్గుణ బ॥ ౧౫ బుధవారం చ. ౨౯-౩-౪౪ వ. సాయంత్రము గ. ౫ మొదలు గ. ౬ వరకు శిలావర్షము వాయువుయుక్తముగాకురిసినందున చేసవిపయిరులనగా వరిధాన్యము నష్టమైనది. నిలిచివున్నపయిరులో విస్తారములు చెడ్డుట అతిదారుణముగా తోచుచున్నది.

ఆత్మహత్య

ఒకయువకుని వేరొకపహారుడై నందువల్ల పట్టుకొనివచ్చి ఒకకొట్టులో శేసియుంచి వను వాటిప్రొద్దున ఒకరక్షకభటుడువచ్చి చూచుసరికి ఆయువకుడు మెడలో తాడుతో మృత్యువైలిగియుండెనని రక్షకశాఖవారి ద్వారా తెలుపుచున్నది.

మెదకు

సిక్కుయువకుని సాహసము

(స్వ. వి.) ౫-౪-౪౪ వ:—

మహమ్మదీయ హోటలుముందుకూర్చుని ఫింగరుతిరియుచ్చున్నదుమన్న సమూహము. సైకిలుపై వెళ్లుచున్న పరిహాసించినను వెనుక ఆసమూహముపై తుపాకినిప్రేల్చ ఒకసిక్కుయువకుడు పంపిద్దుచేయ్యెను. ఆదిరాత్రి ౧౦ గంటలసమయమున ఆసమూహమందొకడు డైవరు (దక్కన్ మోటారుసర్వీస్) అతిచాకచక్యముతో వెనుకనుండి పైబడియుండి సంచివుడుగాయున్న సిక్కుయువకుని హస్తములనుండి తుపాకిని లాగివేసెను. అంతటనతని పోలీసుపరముగావించిరి. అతనిపై నేరము మోపబడి విచారణజరుగుచున్నది. ఆయువకుడు పోలీసురక్షమున నున్నాడు.

శ్రీరామద్వాదశీ యుత్సవము

మెదకుకు ౪ మైళ్లదూరమున కృష్ణాపురము అనుగ్రామము కలదు. అచ్చోట ప్రతిసంవత్సరము చైత్రశుద్ధ నవమినాడు కల్యాణోత్సవము దశమినాడు రథోత్సవముజరుగుట మామూలు. కానియీసంవత్సరము కల్యాణోత్సవము ద్వాదశికిమార్చబడినదనివినుటచే ఇచ్చటిహైందవులకు చాలాఆశ్చర్యము, ఆందోళనకలిగించినది. ఆటులాచారమునకును, శాస్త్రమునకు విరుద్ధముగా శ్రీరామ జన్మోత్సవకల్యాణోత్సవములు ద్వాదశికి మార్చుటకు కారణము పీర్లపండుగయే అని తలంపబడుచున్నది. అయినచో అట్టుకార్యక్రమముపయి తేదీకిమారుటకు కారణము ప్రభుత్వాజ్ఞయోలేక దేవాలయధర్మకర్తగారి స్వయంనిర్ణయమో తెలియుటలేదు. ప్రభుత్వాజ్ఞయైయుండునని తలంచినచో. మానవపల్లి మెదకు కె మైళ్లలో జరుగుయుత్సవము మామూలుప్రకారము నవమినాడుజరుగునట్లు ప్రకటింపబడినది. రథోత్సవము కూడా మామూలు తేదికేజరుగును. ప్రభుత్వమువారియాజ్ఞయే కృష్ణాపురమువారిని తేదీమార్పుటకు నిర్బంధించినచో ఆప్రభుత్వము మానవపల్లికి యిట్టియాజ్ఞనెట్లొసంగలేదు? ఒసంగినచో ధర్మకర్తగారు మతవిధిననుసరించి తమకుండు హక్కును స్థాపించుటకై ధర్మరక్షణార్థముపయి యధికారులవద్ద అప్పీలుచేయవలసియుండిరి. అక్కడకూడా మొరవినబడకపోయినచో వుత్సవముయీయుత్సవమునకు ఆపివేయవలసియుండెను. ఈరెండును గావింపక ధర్మకర్తగారు ఆచారవిరుద్ధముగా ప్రవర్తించుట చాలాఅవమానకరమని యిచ్చటివారు భావించుచున్నారు. ధర్మకర్తగారుసక్రమవిధానమున ప్రయత్నించినచో అనుమతిలభించియుండెడిదేమో! ఇట్టు తేదీలు మార్చబడుటకు కారణమేమోదయచేసి పత్రికాముఖమున ధర్మకర్తగారు తెలియబరచినచో బాగుండునని తలంచుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారును నిశ్చయమును ప్రకటించి "మత విషయముల తటస్థులు" అనుబిరుదము సార్థకము చేయుదురని ఆశించుచున్నారు.

హత్యలు

బీడ్ జిల్లాలో మంజీలేగావ్‌సమీపములో పాండవ్ చించోలిగ్రామములో పాండురంగ్ యను యువకుడు తన భార్యయగు పార్వతిఅను స్త్రీని మెడమీద కొట్టగా ఆమె మరణించెనని పోలీసులు జాబితాచర్య గైకొనుచున్నారు.

అత్‌రాఫ్ బల్దాలోని గండయానగరులో ముసమ్మాత్ కాడయ్యా అనేయువకుడు పోచమ్మ అను యువతిని చెంపదెబ్బకొట్టినందువల్ల స్పృహతప్పిపడి మృతినొందెనని రక్షకభటులు క్రమముప్రకారము చర్యగైకొనుచున్నారు.

నల్గొండజిల్లాలోని మిరియాల్‌గూడ తాలూకాలోని వేములపల్లిలో ముసమ్మాత్ చిల్కల్ నర్సమ్మ అనుయువతిని ముసమ్మాత్ వెంకయ్య అను ఆరుసంవత్సరముల పిల్లవానిని తనయింటిభావిలోపడవేయగా ఆపిల్లవాడు వెంటనే మరణించెను. పిల్లవానిమెడలో వస్త్రీఅనునగలుగలవు దీనివిలువ ౫రూపాయిలు ఈనగలప్రకారమై పిల్లవానిని బావిలోవేసిన నర్సమ్మహంతకత్వమును పోలీసువారు విచారించుచున్నారని తెలియుచున్నది.

తోటలు కాలిపోవుట

(ఒకవిలేఖరి)

అరుమూరుతాలుకాలో చేరిన శివపురమనె గ్రామంలో శ్రీయుత గోవిందరావు. రామచెంద్రరావుగార్ల బాగులో రెండుకమ్మ గుడిసెలువుండెను. అందులో బాగుసామగ్రివుంటుండెను. గుడిసెలముందర పందిరివుండి పందిరిక్రింద జామచెట్లనారు, నిమ్మచెట్లనారు, మామిడిచెట్లనారు కుండీలలో వుంచేవారు. అటిగుడిసెలకు ౨౯-౩-౪౪ వ. తారీఖురాత్రి ౯ ఘంటలకు యెవడో నిప్పుఅంటించెను. అందులోకావలివాండ్లు మంచముమీదపడుకొని వుండిరి. రెండుగుడిసెలుకాలి జామచెట్లు. మామిడిచెట్లు, నిమ్మచెట్లు మొత్తము ౩౦౦ చెట్లు కాలినవి. గుడిసెలచుట్టువున్న అరటిచెట్లుకూడా ౧౦౦ కాలినవి. మొత్తమునకు ౧౫౦౦ రూపాయిలమాలు కాలినది.

కోళ్లు, గొఱ్ఱెలు బలి

అందోలు తాలూకాలో చేరిన అల్లాదుర్గ్ గ్రామములో ఈచైత్రబ॥౪ సోమవారంనుండి బేతాళునియొక్క జాతర మూడురోజులు కొగలదు. ఈజాతరలో వేలకొలదిగొఱ్ఱెలు, కోళ్లు, బలియివ్వగలరని తెలియుచున్నది. జీవరక్షణమండలివారు యిక్కడికివచ్చి వారియొక్క ప్రచారముచేయగలరు.

ఇట్లు రాజేశ్వరజోషి.

శుకసప్తతి ప్రతి కావలెను

కదిరీపతి వ్రాసిన శుకసప్తతిపద్యకావ్యపు తాళపత్రప్రతి యెవరివద్దనైననుండి తెలుపప్రార్థితులు. అది అత్యుత్తమగ్రంథము. కాని అసంపూర్తిగానొకప్రతిలభించగా అచ్చొత్తింపబడెను. ఆముద్రితప్రతులుముఖ్యమైపోయెను. మరల నెవ్వరుముప్రకటింపలేదు. ప్రత్యుత్తరములుదొరకిన మరలముద్రింపదలచినాము. కావునమాపాఠకులుదీనినిగమనించి తమవద్దగానితమమిత్రులయొద్దగాని ప్రత్యుత్తరములులభించిన మాకుపంపుదురని కోరుచున్నాము.

ఇట్లు
మేనేజర్,
గోలకొండపత్రిక.

దొంగఫకీరు

గుల్‌బర్గాజిల్లానుండి ఒకసమాచారమిట్లు తెలియుచున్నది.

ఒకకల్లితనపిల్లను వెంటబెట్టుకొని హాల్లీఖేడునుంచి, తనకూతురిదయ్యమువదిలించుకొనుటకై హజరతుభాజాబందేనవాజుసాహెబ్‌గారిఅనుగ్రహముపొందిన బాగుకాగలదని నమ్మివచ్చియుండెను: అక్కడదర్గాలో ఒకఫకీరువాడు నల్లకుసుమలతోనుండిఆస్త్రీనిపిలిపించి సంగతిగ్రహించి నేనుపిల్లలోకమునాకిప్రావకముగావించెదననిచెప్పి అందుకై ఒకకోడిపెట్ట తెకపుంజా. ౫౦రూప్యములుఇప్పించుకొని ఉపచారమారంభించెను. కొంతసేపటికి ఫకీరు పిల్లనువెంటనిడుకొని యింటికిపోయి బొట్టుపెట్టెను. అనంతరముపిల్లవిచ్చినరింత హెచ్చెను. అనంతరముఉపచారకుడు ఒకబిట్టమయినకట్టెతో బెంగాలీవాతేసాతనుచు ఉపచారమునిదెబ్బలవల్ల పిల్లస్పృహతప్పిక్రిందపడిపోయెను. ఫకీరుదయ్యముతుగలోఉన్నది. దీనికిస్నానమువసరమని ఫకరుచావులీఅచేబావికితీసుకపోయిస్నానముచేయించనిశ్చయించుకొని పిల్లను లోపలికి తీసుకొని వచ్చెను. స్నానముచేయించినపిమ్మట దెబ్బలువేయబడెను. అంతట పిల్ల చచ్చునంతవరకు యీదెబ్బలువదలనని సాధిన గాని తనదెబ్బచికిత్సవదలకమెరుమునేనుండ అందరికిఈసమాచారము తెలిసెను. పోలీసువచ్చిచూచిరి. పిల్లచనిపోయినదనితెలిసి పంచునామాచేయించిరి. శవపరీక్షచేయగా పిల్లకుపన్నెండు శిశువు మరణించియుండెను. తల్లినిశిశువుఒకచోటపాతిపెట్టిరి. పోలీసులుతల్లినివిచారించి ఫకీరుగారిని జాబితాచర్యకై పోలీసుస్టేషనుకు తీసుకొనిపోయారని తెలియుచున్నది.

జాగీరులో మాఫీలు

ఉస్మానాబాదుజిల్లాలోని గ్రామసెల్ కాపూర్ మొత్తము జాగీరుదారుతమజాగీరు గ్రామములలోనివారి ప్రభుత్వగారిఫర్మాన్ ప్రకారం యీ రూపాయి ఒక్కింటికి రెండణాలచొప్పున ౧౩౫౪ ఫసలీలో మాఫీచేయించినారని తెలియుచున్నది.

లలోగాని అంతఃకలహములను కల్గించునట్టిభలు రాజకీయములని నిర్వచించబడినది.

ఈ నిర్వచనప్రకారము హిందూప్రజల స్థాయిసంఘమువారు జరుపదలచినసభ రాజకీయ మగునా? ఈసభలో నిజాం ప్రభుత్వమునుగాని, సార్వభౌముని ప్రభుత్వమునుగాని దూషింప నవసరమేలేదు. సభవారికి కావలసినది ప్రభుత్వదూషణకాదు, తాము తమ సంఘాభివృద్ధికి అవసరమనితలచు కోరికను ప్రభుత్వమువారికి తెలియబరచుట. ఇట్టిసభవల్ల హిందువులుకానిప్రజల మనస్సుకు అన్యాయముగా నొప్పి కలిగించబడదు. హిందువులకు ప్రభుత్వమునందు తగినంత ప్రాతినిధ్యము కోరుటతప్పని నిర్ణయింపబడుచో వారు తమ అభివృద్ధికై పాటుపడుటకు గొప్పఆటంకమేర్పడును. కొన్నిసందర్భములలో.- యిపుడు హరిజనులవిషయములలోవలె — యేరాష్ట్రమందుగాని ఒక తెగవారి అభివృద్ధివిషయములను చిరకాలము ఉపేక్షించుచుండి యుండవచ్చును- అప్పుడు తమ ప్రత్యేకావసరములను-- యితరులమొద అక్రమము కానంతకాలము— తీర్చుకొనుటకై వారు సభలుచేసికొనుట నిషేధింపబడుటన్యాయముకాదు. తమరాష్ట్రమందుతమ ప్రభుత్వసేవజేయగోరుట రాజకీయమైనచో, హిందూప్రజాస్థాయిసంఘమువారు జరుపదలచినసభ గూడ రాజకీయమగును. మఱియేవిధముగ యీ సభ రాజకీయమని యెంచదగినదో ఊహించ జాలకున్నాము.

బహిరంగ సభకు అనుమతి నిరాకరణ

హిందూసభా స్థాయి సంఘమువారు వ.ఘు.క. నిజాం ప్రభుత్వమువారి ప్రభుత్వోద్యోగములలో నూటికి ౫౦ వంతున హిందువులకియ్యవలెనని కోరుటకై ఒక బహిరంగ సభజరుపుకొనుటకు నగరకొత్వాలుగారి అనుమతికోరిరి. కాని సభరాజకీయమైనదనుకారణముచే కొత్వాలుగారు ఆఅనుమతి నిరాకరించిరి.

—బులెటిన్.

హిందూశాసనసంఘము

శ్రీయుత రామచంద్రనాయకుగారి యాజమాన్యమున హైదరాబాదుప్రముఖుల న్యాయవాద సమావేశమొకటి శ్రీ కాశీనాథరావు వైద్యగారిగృహమున సమావేశమయ్యెను. ఇందు 'హిందూశాసనసంఘము' (హిందూలా సొసైటి) యొక్క స్థాపనావశ్యకత వివరింపబడి యీసంఘస్థాపనజరిగెను. ఈసంఘముయొక్క యుద్దేశ్యములివి.

౧. హిందూసంఘమునందు వారసత్వము, దత్తతమొదలగు వివిధ వివాదములందు హిందూ ధర్మశాస్త్రములందు వివిధప్రమాణములుండుటచే వానిపరిష్కారమునందు ఇబ్బందులు కలుగుచున్నవి. కావునవివిషయమున నేకత్వమును, సంపూర్ణతయు నుండునట్లు శాస్త్రప్రమాణములను సంస్కరించుట.

ఈపైరెండు యుద్దేశ్యముల నాచరణలోనికి దెచ్చుటకు ప్రయత్నించుటకై యొకసంఘముదిగువ సభ్యులుగలదనియమింపబడెను.

అధ్యక్షులు: రామచంద్రనాయకుగారు ఉపాధ్యక్షులు: రాయ్ గణపతిలాలు అడ్వొకేటు, రాజగోపాలరెడ్డి బారిస్టరుగారలు కార్యదర్శి: శంకరరావు బూర్గొపూల్కరుగారు సహాయకార్యదర్శి: హరిలాల్ వాగ్రేగారు సభ్యులు: కాశీనాథరావువైద్య, పండిత గోపాలరావు బూర్గొపూల్కరు, గోవిందరావు నానల్ వినాయకరావు, విద్యాలంకార్, మాడపాటి హనుమంతరావు, బూర్గుల రామకృష్ణారావు జనార్దనరావు దేశాయి, కాశీనాథరావు రాజోర్కరు, లక్ష్మణరావుగారు, పాండురంగరావు జోషి, ఏ. శ్రీనివాసాచారి, శ్రీనివాసారావు శర్మగారలు.

ఇట్టి ప్రజాహితసంస్థవలన హిందూప్రజల కధికలాభము గలుగునని విశ్వసింపబడుచున్నది. త్వరలోనే ఈసంఘపక్షమున కొన్ని సూచనలు [illegible] చేయబడునని తెలపబడుచున్నది.

మొహర్రమునకు సిపాయీల బందోబస్తు

ఒకస్క్వాడ్రను, ఒక బెటాలియను ఒక బ్యాటరీలు మొహర్రంసందర్భమున అవసరమైనప్పుడు తోడుచేసెదనిచేయుటకు సిద్ధముగా నుండవలెనని హైదరాబాదు సైనికశాఖయొక్క కమాండింగు అధికారులకు ఆజ్ఞ యియ్యబడినది. సిపాయీలు యెందుకైనను గాస్తులనుదరలిపెట్టపోకుండ వారికి భోజనాది యేర్పాటులను అక్కడనేచేయవలెను. మొహర్రం ౧౦వతేదినాడు నిజాంగారి సాత హైదరాబాద్ యింపీరియల్ లాన్సర్సుయొక్క ఒక స్క్వాడ్రను, ౧౫౦ బ్యాటరిలో ఒకశాఖను ఉదయం౧౧గంటలకు పురానహవేలినుండి బారకసుకుపోయిన హు. వ. నిజాం ప్రభువుగారు తిరిగివచ్చునంతవరకు నైయుండవలెను.

మొహర్రంరోజు ఊరేగింపుపై పోవునిపాయీలు యేలాటిసంఘర్షణలో గాని ప్రవేశింపక శాంతిని కాపాడు చుండవలెను. పిలిచినప్పుడువారు పోలీసువారికాజ్ఞలనువినవలెను. కమిషనులేనిఆఫీసర్లక్రింద సిపాయీలను చిన్నచిన్నజట్లుగా వదలిపెట్టుట మంచిది.

మొహర్రం

హైదరాబాదు దక్కన్

హైదరాబాదుదక్కన్ నగరములో మొహర్రం శాంతముగనే జరిగిపోయినది. హిందువుల శ్రీరామనవమి ఉత్సవములుమాత్రం బహిరంగఊరేగింపులు లేకుండ పోయినవి.

బ్రిటిషిండియా

ఆగ్రాజిల్లాలోని ఫిరోజాబాదులో ఏప్రిలు౧౦వతేది మహమ్మదీయులు బురక ఊరేగింపుచేయుచుండగా ఒకవీధిలో ఆఊరేగింపుపై యిటుకరాళ్లు వద్వబడెనట. ముసల్మానులకు కోపమువచ్చి ఊరేగింపునానివేసి ఒకహిందువు యింటికి నిప్పంటించగా యింట్లోనాను యింట్లోనే తగులబడిపోయిరి. అప్పుడు పోలీసుఅధికారులువచ్చి యీసభజాపించినను గుంపుచెదరనందున తుపాకులుకాల్చబడెను. ఇట్లే అదే పట్టణములో రెండుమూడుచోట్లజరిగెను. కొట్లలచే ఒక హిందువు మరణించెను. పెంమంది యితరమతములవారును గాయపడిరి. ఇపుడు ఆయుధాలు, కట్టెలుపట్టుకొనిబయటరాదని ఆజ్ఞలు జారీయైనవి.

కలకత్తాలో మొహర్రంపండుగలో హిందూ వాసన్తపురోత్సవము కలిసివచ్చినది. రెండుమతములవారి ఉత్సవములునూ శాంతముగ జరిగినవి. అధికారులు గొప్ప బందోబస్తుచేసిరి.

శ్రీరామోత్సవములు

లక్ష్మీనారాయణ ఖల్సా రామమందిరాధిపతి నారాయణ ఆ జహాంగీర్ గారిలలవున శ్రీగోవిందు ప్రసాదు సిరస్తేదారుగారి సేవనమును మలసేనియాలలో శ్రీఖుర్దాద్ నుండి ౧౫ ఖుర్దాద్ వరకు సాయంత్రము ౭ నుండి ౧౨ గంటలదాక శ్రీరామనవమిసందర్భమున ఉత్సవములు జరుగగలవు. అందరు దయచేయ ప్రార్థితులు అని తెలియజేయబడినది.

రాకపోకలు

వి. డబ్ల్యు డి శాఖచీఫ్ యింజనీరు నవాబు అలీనవాజ్ జంగ్ బహదరుగారు మొన్న ఉదయము ఉదకమండలమునకు వెళ్ళిరని తెలియుచున్నది.

ఉద్యోగ విషయములు

మొహబుల్ షరీఫ్ అహమద్ మెదకుసూబేదారు గారకు మిస్టరు మార్షల్ గారి ప్రద్యోగపరిమి పూర్తి అయినది. కొని మరి రెండుసంవత్సరములకాలము వృద్యోగపరిమి పొడిగింపబడునని తెలియుచున్నది.

ఆర్యసమాజ వార్షికోత్సవము

ఆర్యసమాజమువారలిట్లు తెలియజేయుచున్నారు. తేది ౨౬-౨౭-౨౮-౨౯ ఖుర్దాదు (ఇంగ్లీషుతేది ౨౦-౨౩ తేది ౧౯౩౮) తారీఖుబుధవారంనుండి శనివారంవరకు ఆర్యసమాజ ౪౧ వ సంవత్సర వార్షికోత్సవసందర్భమున గొప్పఉత్సవము జరుగగలదు. ఇందుశ్రీమాన్ పండిత్ దేవేంద్రనాథ్ శాస్త్రి తర్కశిరోమణి ఆచార్యగురుకుల సికింద్రాబాదు (యూ. పి.) మరియు శ్రీ డాక్టర్ బాల్ కిషన్ జీ యం. యె. పి హెచ్.డి. ప్రిన్సిపాలురాజారాంకాలేజ్ గారురాగలరు. ౨౯ ఖుర్దాదు ౧౩౪౭ శుక్రవారంసాయంత్రము౬గంటలనుండి ౯ గంటలవరకుసర్వధర్మసమ్మేళనము ఆరంభించగలదు. ఈగొప్ప సభలో సంశయముల నివారణచేసుకొనవచ్చును.

ఆదిహిందూ మహాసభ, కంపూటి

మోటారు సౌకర్యము

ఈమహాసభకు సికింద్రాబాదు హైదరాబాదునుండి వెళ్లగోరువారికి కొరకుమోటారు సౌకర్యముల చేయుచున్నాము. హైదరాబాదునుండి కంపూటివరకు రాక పోకలకు ౨-౦-౦ (రెండురూపాయిలు) వ్యయమగును. ఈపైకము ముందుగాచెల్లించి టిక్కెటుతీసికొనవలెను. గురువారము (౧౨-౬-౩౮) ఉదయమున మోటారు ప్రేంబాగు సుల్తానుబజారు నుండి వెలువడగలవు.

ఉరేఉ ప్రేమబాగు }
కంద స్వామివీధి } అష్ణదాసు,
సుల్తాను బజారు } వ్యవస్థాపకుడు
హైదరాబాదు }

లేక

గాసుమండి }
సికింద్రాబాదు } యస్
బి. వేంకటరావు కంట్రాక్టరు

హాకీంశాయి రెడ్డి,

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుడు

స్వదేశీ మోటారు కార్ఖానా

ఇపుడు మోటారుకారులన్నియు మనదేశమునకు యితరదేశములనుండియే వచ్చుచున్నవి. ఆ మోటర్లకై ప్రతిసంవత్సరము అపరిమితద్రవ్యము మనదేశమునుండి యితరదేశములకు పంపబడుచున్నది. ఈనష్టమును తప్పించుటకై దేశమందేఒక మోటారుకార్ఖానాను పెట్టించుటకై ఆలోచనలుజరుగుచున్నవి. ఈఆలోచనలలో సర్ యం. విశ్వేశ్వరయ్యర్, సర్ పురుషోత్తందాస్ ఠాకూర్ దాస్, సర్ నౌరోజీ వాడియా, సర్ కావస్జిజహంగీర్, హెచ్.పి. మోడీమొదలను గొప్పవ్యాపారులు ౧౫ కోటి రూపాయలపెట్టుబడి భారతీయులనుండియే సేకరించి, కావలసినయంత్ర సరకులను యిండియాలోనే తాతా కంపెనివారినుండి తెప్పించి కార్ఖానాపెట్టించి మోటారులను తయారుచేయించవలెనని సంకల్పము.

బాలికల ఉన్నత పాఠశాల

శ్రీరామ జయంత్యుత్సవము

సుల్తానుబజారు

ఈ యువనామసం॥ చైత్ర శు॥ నవమి శుక్రవారము ఉదయము 8 గంటలనుండి ౧౧ గంటలవరకు సుల్తానుబజారులోని బాలికల ఉన్నత పాఠశాలయందు ఉపాధ్యాయ సంఘపక్షమున అభినవరామదాస బిరుదాంకితులగు శ్రీయుత వేలూరు రంగధామనాయుడుగారి అధ్యక్షత క్రింద శ్రీరామజయంత్యుత్సవము ఈ క్రింది కార్యక్రమప్రకారము మహావైభవముగా జరుపబడెను.

౧. ప్రార్థనానంతరము ప్రధానోపాధ్యాయురాలిచే అధ్యక్షుల వారికిని సభాసదులకును స్వాగత మొసంగబడెను.

౨. శ్రీయుత కొండా నరసింహారావు పంతులుగారు అభినవ రామదాస బిరుదాంకితులగు శ్రీయుత వేలూరు రంగధామనాయుడుగారి నధ్యక్షులుగా నెన్నుకొని శ్రీరామునియొక్క పవిత్రజన్మదినోత్సవసందర్భమున శ్రీరామాయణ గ్రంథకర్తయగువారధ్యక్షతవహించుట భాగ్యమని యభినందించిరి.

ప్రథమ సహాయోపాధ్యాయులవారగు శ్రీయుత బిరుదు వేంకటశేషమ్మ బి. ఏ. గారు దివిని వెలసిన యీ అధ్యక్షుల వారినిగురించి ప్రశంసాపద్యము జదివిరి.

శ్రీయుత నాయుడుగారు కరతాళధ్వనుల మధ్య సభ్యాధ్యక్షస్థానమలంకరించిరి. ప్రధానోపాధ్యాయులవారు వారిని పుష్పమాలాలంకృతులుగా జేసిరి.

౩. ఈ పుణ్యక్షేత్రాంధ్రముల యభివృద్ధికై కృషి సలుపుచున్న బాలికల ఉన్నతపాఠశాల కార్యనిర్వాహకవర్గమువారిని ప్రశంసించుచు అధ్యక్షులు తమ ప్రారంభోపన్యాసము జేసిరి.

ఉపన్యాససందర్భమున వారిట్లు చెప్పిరి:—

"మనపూర్వులు యింతమంచితనో స్త్రీలకు విద్యాభ్యాసము చేయించుటకు, సాహసించినవారై బాలికల నతిగారవముగా పెంచి కొందరు సంసారాంధకూపములో బడద్రోసి వారి విద్యోన్నతి మంకురించు పూర్వమే వివాహము చేసియోగ్యతలు నశింపజేసిరి, తమపంతులో పాఠమే వివాహము జరుపుచుండిరి. ఇట్టిపరిస్థితులలోనే, యిప్పటి విద్యావిధానము దిద్దుబాటు చేయవలెనని, స్త్రీలు పనులు మందగించుటలో పాల్గొనలేక, వారి విద్య నేర్పుట కనుకూలమని, వారిని తమ పెద్దలు వారిని గౌరవించిరి, దయాళువులైన హృదయులై అప్పటి చ్ఛాత్రవర్గము నేకసంఘములుగ నేర్పరచినవారై; యందుపుట్టిన బాలికా పాఠశాల స్థాపించిరి. స్త్రీలు నేటి కాలమువలె ఆంగ్లేయాంధ్ర భాషలలో యున్నతస్థితి నొందియుండుటచేగాక యనేక గొప్పరాష్ట్రముల యందు గౌరవోద్యోగసంపన్నులలై వెలుగుచున్నారు. సాధారణముగా స్త్రీలకు మనోధైర్యసాహస దృఢచిత్తవృత్తులు పురుషులకు లేనట్లు శాస్త్రములలో చూపియున్నది. ఇందుకు పరి పతివ్రతాసాహసమునకు పేరొందిన అనసూయాదేవి, సావిత్రి, సీతామహాదేవి, అరుంధతి, దమయంతి, అహల్యా, బృంద, గార్గి, సులభ, ఉభయభారతి, మొదలగు గుణవతులు పవిత్రమైన యుత్కృష్టచర్యలు, యిప్పటికిని యాదేశములు చూపుచున్నవి. ఇట్టివిషయములందు పవిత్రస్త్రీసంఘమునకు తోడ్పడి వారి అభివృద్ధికి తెచ్చుటకన్న వేరు పురుషార్థము లేదని చెప్పవచ్చును.

ఈ భాగ్యనగరమందు ప్రప్రథమముగ మ॥ రా॥ శ్రీ మాడపాటి హనుమంతరావు పంతులుగారు మ. రా. శ్రీ. కొండా నరసింహారావు పంతులుగారు మ. రా. శ్రీ. మునగాల ప్రతాపరెడ్డిగారు మొదలగు వారలు నొక బాలికా పాఠశాలను స్థాపించి యభివృద్ధిపరచుటకై యనేక పాటుపడిరి. నేటికిరువదియైదు సంవత్సరముల క్రితము నెలకొల్పబడిన పాఠశాలయే. యిప్పుడు మహోన్నతస్థితికి వచ్చియున్న యీ ఉన్నత బాలికా పాఠశాలయని చెప్ప వృద్ధిపొందింపబడెను. ఇందులో సంస్కృతాంధ్రములయందేకాక ఆంగ్లేయభాషయందును బాలికలున్నతవిద్యను పొంది కొందరు ప్రవేశ పరీక్షయందుత్తీర్ణులై యఫ్. ఏ. తరగతులలో చదువుచున్నారు. ఇంతేకాక బాలికలు హిందూమతసంబంధమైన భారత-భాగవత-రామాయణ, భగవద్గీతాది సద్గ్రంథములయందు కూడా శిక్షితులై వర్తించుచున్నారు. మరి యీ క్రిందివి కవనరచనకూడ యీయబడెను.

గతసంవత్సరము కొందరు బాలికలు భక్తి-జ్ఞాన-యోగ సంబంధమైనవిషయములమీద వ్యాసములు పద్యములు వ్రాసిరి. వాని గోలకొండపత్రికయందు ప్రచురింపబడియుండెను. ఇట్టిసామర్థ్యము బాలికలకు నిచ్చిన యీ ఉపాధ్యాయులు ప్రశంసనీయులు. ముఖ్యముగా స్త్రీలు తమ మతసంబంధమైన సద్గ్రంథములను చదివి విషయముల గ్రహించి యాచరణలో తెచ్చుకొనవలెను. వీరలు నేర్పిన విద్య యున్న సమితమతములకు మరియున్న దైవభక్తి పాటవముతో వీరిని ప్రోత్సహించి విస్సందేహముగా కృతార్థులను చేసెదరని నమ్ముచున్నాను. బాలికలను యిట్టిస్థితికి తెచ్చిన దయార్ద్రహృదయులగు పాఠశాల స్థాపకులకు, మార్గదర్శకులగు ఉపాధ్యాయులకు, విద్యార్థినులకు శ్రీ సీతారామచంద్రుడు శ్రోచి వారివారికోర్కెలనెల్ల సంపూర్ణముగ నెరవేర్చి వారిని ఆయురారోగ్యైశ్వర్యవంతులుగా జేయుగాక"

౩. భారతరత్నాకరాంబ శ్రీలక్ష్మీదేవిగారును విరచితమగు విద్యార్థినులు దిగువ పార్థనా శ్లోకములు జదివిరి.

౪. సాక్షిభక్తి ప్రాయంబడిన మాతృభారతిలాలి అంబోదరశాస్త్రిగారి భగవత్ప్రార్థనము వ. ఇందిరాదేవిగారిచే చదువబడెను.

౫. భారతరత్నాకరాంబ, లక్ష్మీదేవి, సావిత్రి, కౌసల్య, ఇందిరాదేవి. కే. లక్ష్మీబాయి, అన్నపూర్ణమ్మయను విద్యార్థినులచే శ్రీరామునిస్తుతిగా స్వరచిత పద్యములు జదువబడెను.

తరువాత విద్యార్థినులు ఈ క్రింద వివరించిన వివిధవిషయములపై నుపన్యసించిరి.

1. కే. లక్ష్మీబాయిగారు మెట్రిక్

"భక్తి-మానవ జీవితము"

భక్తి

శ్రీమతి కె. లక్ష్మీబాయిగారుపన్యసించుచు భక్తియోగమునిరుపద్రవమై మోక్షసాధనసామగ్రియందు కర్మజ్ఞానయోగములకంటెను గరిష్ఠమయినదని శంకరాచార్యులు చెప్పియున్నారనియు, భక్తియన పూజ్యులయందలి అనురాగమనియు ఆ అనురాగముతో భక్తుడు భగవంతునియందు లీనుడై నిరాకారుడగు భగవంతుడే తానుగా మునిగిపోవుటయే భక్తియొక్క పరమోత్కృష్టమని యుచెప్పిరి. కాని సాక్షాత్కారమగు సాధనమే యీ పరిపక్వము పొందుటకు సాధనము. శ్రవణము కీర్తనము. పాదసేవనము. అర్చనము. వందనము, సఖ్యము, ఆత్మనివేదనము, అని భక్తి నవవిధములనియు, ప్రస్తుతభక్తియందును రసజ్ఞులు యీ పథములనెన్నుకొని యొందవలెననియు, వారివారియోగ్యతలనుబట్టి పురుషులకు మోక్షసిద్ధియు స్త్రీలకు సౌభాగ్యమును సులభసాధ్యములగుననియు లక్ష్మీబాయిగారు తమయుపన్యాసము ముగించిరి. తర్వాత

2. వ. ఇందిరాదేవిగారు (యఫ్. ఏ.)

"పూజ—నిష్కామకర్మ"

3. రా. కమలాబాయిగారు మెట్రిక్-మహారాష్ట్రము

"భక్తి పంచకము"

4. టి. ప్రేమలతాదేవిగారు (ఎఫ్. ఏ.)

"రామాయణము విహితోపమన్మిక ప్రదము"

5. స. సుశీలాదేవిగారు (ఎఫ్. ఏ. మహారాష్ట్రము)

"రామభక్తి"

—యిట్లుపన్యసించిరి.

సంగీతము

చిలుక లీల, రా. కమలాబాయి, రా. లలిత శాంతిబాయియను బాలికలచే మహారాష్ట్రమున శ్లోకములుగా గానము చేయబడెను.

పూజ

శ్రీరామచంద్రులవారిపూజ భారతిదేవి పాఠకాహిత్యమున విద్యార్థినులచే సక్రమముగా జరుపబడెను.

పురాణపఠనము

రెండవ సహాయోపాధ్యాయులవారగు శ్రీయుత క రామమూర్తిగారు శ్రీమద్రామాయణములోని శ్రీరామజననమును మృదుమధురముగ జదివిరి.

పిమ్మట భారతరత్నాకరాంబ స్వరచితమగు భారతీసత్కృతమాలను శ్రీరామునకర్పితముగా జదివెను.

శ్రీయుత ఆదిరాజు వీరభద్రరావుగారు గ్రంథకర్తృత్వ ప్రశంసించుచు మహాభూర్వకముగా నాశీర్వదించిరి. పిదప ప్రథమసహాయోపాధ్యాయులవారగు శ్రీమతి బిరుదు వేంకటశేషమ్మ బి. ఏ. గారియొక్క కృషి నభినందించిరి. అపుస్తకము నకు వారిచే రచింపబడిన తొలిపలుకు మధ్యసభ్యులకు జదివి సభాసదులకు వినిపించిరి.

శ్రీయుత బిరుదు వేంకటశేషమ్మ బి. ఏ. గారు భారతరత్నాకరాంబ భావాత్మరామాయణమును అధ్యక్షులవారిచే బహుమతిగా నిప్పించిరి.

ప్రధానోపాధ్యాయులవారు శ్రీరామనామ మహాత్మ్యమును గురించి యుపన్యసించిరి.

అధ్యక్షులవారి అంత్యోపన్యాసము

శ్రీయుత వేలూరి రంగధామనాయుడుగారు తమ అంత్యోపన్యాసమందు బాలికల ఉన్నతపాఠశాల ఇంతయభివృద్ధికివచ్చినట్లు తమకింతవరకును తెలియదనియును యిప్పుడు ప్రత్యక్షముగా చూచుటవలన మిగుల యానందముగలిగినదనియుచెప్పి బాలికాపాఠశాలకృషి నభినందించుచు విద్యార్థినులు మంచి కీర్తివంతులును. సీత, సావిత్రి, ద్రౌపది, కుంతి దమయంతి మొదలగువారివలె యగుదురుగాక యని హృదయపూర్వకముగా నాశీర్వదించిరి.

ప్రధానోపాధ్యాయులవారు పాఠశాలయొక్క కృషి నివేదించుచు పాఠశాలఅభివృద్ధికై అందరితోడ్పాటు గావలయుననియు, పాఠశాలకు స్వంతభవన మవసరమనియు నుడివిరి.

శ్రీ నాగంటి లక్ష్మీనరసింహారావుగారి కృతగ్రంథముల సెట్టు గ్రంథాలయమునకు పాఠశాల ఉపాధ్యాయ సంఘపక్షమున నొసగిరి.

అధ్యక్షులకును, సభాసదులకును పాఠశాల కార్యనిర్వాహకవర్గముపక్షమున కృతజ్ఞతా సూచనానంతరము బాలికల మంగళహారతితో కార్యక్రమము ముగిసెను.

ఉపాధ్యాయ సంఘపక్షమున సభాసదులు విద్యార్థినులు వడపప్పు పానకములతో సత్కరింపబడిరి.

న్యాయమూర్తిచే పతక ప్రదానము

హైదరాబాదు హైకోర్టు న్యాయమూర్తులగు నవాబ్ అస్గర్ నవాజ్ జంగ్ బహద్దరుగారు అఫ్జల్‌గంజ్‌లోని సుల్తాన్ హేర్ హెయిర్ ఆయిల్ కంపెనీవారికి ఒకబంగారుపతకము ఒసగినారని తెలియుచున్నది.

రాకపోకలు

నిజాము రైల్వే అధ్యక్షులగు యమ్. యం. ఛట్టోపాధ్యాయ వేసవికాలములో ఉదకమండలమునకుపోవుచున్నారు. రెండుమాసముల సెలవుగైకొనిరని తెలియుచున్నది. వేసవికాలానంతరము హైదరాబాదు తిరిగిరాగలరని తెలియుచున్నది.

అఖిల భారత విశ్వకర్మ మహాసభ

ఆఖిల భారత విశ్వకర్మమహాసభయొక్క మూడవసమావేశము రావుసాహెబ్ పండిత జి. రామమూర్తి, ఎం.ఎల్.సి. గారి యధ్యక్షతక్రింద కన్ననూరులో మార్చి ౨౯ మధ్యాహ్నమున జరుపబడెను. సుమారు ౧౦౦౦మంది హాజరయిరి.

అధ్యక్షునకు ఆహ్వానసంఘము వారొక సన్మాన పత్రిమును సమర్పించిరి.

శ్రీయుత కె. కేలప్పనుఆచారిగారు స్వాగతోపన్యాసము గావించిరి. విశ్వకర్మసంఘము యొక్క ప్రస్తుతస్థితి చాలహీనముగనున్నదనియు, దేశము యొక్క యైశ్వర్యాభివృద్ధి దేశీయులసల్పు పరిశ్రమమీద నెంతో ఆధారపడియుండుననియు, ఇతర నాగరిక దేశములందు శిల్పపరిశ్రమలెల్లప్పుడును ప్రభుత్వసహాయము పొందుచుండుననియు, భారతదేశమందు యీ పరిశ్రమలు ఆట్టిసహాయము పొందకపోవుటవలన క్షీణించుచున్నదనియు, నుడివిరి.

పిమ్మట అధ్యక్షుడు తనయుపన్యాసము గావించుచు, అఖిల భారత విశ్వకర్మమహాసభయొక్క పూర్వవృత్తాంతమును సంగ్రహముగ తెలిపెను. విశ్వకర్మసంఘము చాలఅధిక సంఖ్యతోకూడియున్నప్పటికిని, వారికిశాసనసభలయందొక స్థానమైనను ప్రత్యేకింప బడలేదు:

విశ్వకర్మలనుండి ఆందోళనము లేకపోవుటయే యిందుకు కారణము. శాసనసభలయందును లోకలుబోర్డులందును, తగినంతప్రాతినిధ్యముండినగాని, వారిస్థితి బాగుపడజాలదు. విశ్వకర్మలలో నూటికి ౫గురు విద్యావంతులగుటబట్టి, ప్రభుత్వఉద్యోగములందు తగినప్రాతినిధ్యము పొందజాలకున్నారు. మరియు, వారివృత్తులుకూడక్షీణించినవి. విదేశయంత్రములవలన తయారగువస్తువులు అధికముగ ఏదేశమునకు దిగుమతియగుట యేయిందుకు కారణము. విశ్వకర్మల ఆర్థిక పునరుద్ధరణమునకు వారిసల్పుపరిశ్రమలు పునరుద్ధరింపబడవలెను. ఇందుకొరకు ప్రభుత్వమువారు విశ్వకర్మలకు ప్రత్యేకముగ, సహకార పారిశ్రామిక బ్యాంకులనేర్పాటు చేయవలెను. విశ్వకర్మలలో చాలమందికిస్వంతభూములు, గృహములు లేవు. కనుక, వారికిగృహములకొరకు తగినస్థలములను, బంజరుభూములను ప్రభుత్వమువారు గ్రాంటుచేయవలెనుఅని అధ్యక్షుడు నుడివెను.

పిమ్మటసభలో ఆనేక తీర్మానములు గావింపబడెను. విశ్వకర్మసంఘమునకు శాసన సభలందును, లోకలుబోర్డులందును, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము కోరబడెను. వారివిద్యాభివృద్ధికి ప్రత్యేక సౌకర్యములు కోరబడెను. శిల్పపరిశ్రమల పునరుద్ధరణమునకు సహకార పారిశ్రామిక బ్యాంకుల నేర్పాటు చేయవలెననియు, గృహములకొరకు తగినస్థలములను, బంజరుభూములను గ్రాంటుచేయవలెననియు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచు తీర్మానములు గావింపబడెను.

ఇనాందారుల ఆందోళన

మద్రాసు శాసనసభలో గవర్నరుగారి సవరణలతో సహా ఆమోదింపబడిన ఇనాములబిల్లుకు గవర్నరుగారు ఆమోదమిచ్చిరిగదా. ఇపుడు యినాముదార్లు యీశాసనమునకు ఆమోదమీయవలసినదని వైస్రాయిగారిని ప్రార్థించుటకు యత్నించుచున్నారు. ఈబిల్లుచే యీనాందారులకు యీనాము భూములపై స్వామ్యాధికారములేకపోవును. ఒక్క శిస్తు వసూలుచేసుకొను అధికారము మాత్రమేయుండును. కాబట్టి వారు ఆందోళనజేయుచున్నారు.

గురువారము తే ౪-౪-౧౯౩౫ దీని శ్రీగండికోట సత్యనారాయణమూర్తి పంతులుగారి అధ్యక్షతను పర్లాకిమిడిలో జరిగిన ఇనాందార్ల ప్రత్యేకసభలో ఈదిగువ పేర్కొనబడిన తీర్మానమామోదింపబడి అధికారులకు పంపబడెను:—

మద్రాసు శాసనసభవారు నూతనముగా ప్యాసుచేసిన ట్టియు, శ్రీమద్రాసుగవర్నరుగారు ఆమోదించినట్టియు ఇనాములబిల్లునకు శ్రీయిండియా వైస్రాయిగారున్ను, ఇండియా కార్యదర్శిగారున్ను అనుమతించకూడదని ఈప్రత్యేక ఇనాముదార్ల సభవారు శ్రీవైస్రాయిగారిన్ని, ఇండియాకార్యదర్శిగారిన్ని ప్రార్థించుచున్నారు:

స్త్రీలవిషయమున దుండగములు

౧౭—౪—౧౯౩౫ తేదిగాటి ఆంధ్రదినపత్రిక మద్రాసునగరములో జరిగిన యెన్నికలందు శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారి విజయమును గూర్చి సంపాదకీయమున చర్చించుసందర్భమున నిట్లువ్రాసినది:—

„చిన్నహైకోర్టు బీచియొద్దను జరిగిన అభినందనసభకు దుర్గాబాయమ్మగారధ్యక్షతవహించిరి. ప్రకాశంపంతులుగారు దీర్ఘోపన్యాసము గావించిరి, స్త్రీలు దేశమునకై యెట్టిసేవ చేయుచుండిరో వివరించిరి. బొంబాయి దృష్టాంతమును చెప్పిరి. ప్రభుత్వము వారి చేతులలో పడుబడినకష్టములను చెప్పిరి. కానియీయెన్నికల సందర్భమున నాడ తెదినిజరిగిన యొక విషయమును ప్రత్యేకి చెప్పరైరి. చెప్పకపోయినను అర్థముతో వదలివేసిరి. ఆకథనుఖండించిరి. స్త్రీమానరక్షణము యెట్టిధర్మమో బోధించిరి. ఆంమెల్లరును ప్రాణములనయిన దొడ్డదనిరి. ఇట్టిభావమందరిలోను గలుగవలెనని కోరెదము. ఈస్త్రీలు రాత్రులెంతబాధపోయినవనిద్రాహారములులేక దేశసేవయే ధమయోకయమునగ పెట్టుకొనినారు. వీరుచేయుకార్యములందు పురుషులు తోడ్పడవలసి యుండును. ప్రకాశంపంతులుగారు చెప్పినటులవారలకు పాలనాధికారము చెందగలదు. దుర్గాబాయమ్మగారు చెప్పినటుల రుక్మిణమ్మగారివంటి స్త్రీలనెందరినో శాసనసభలకుపంపవలసి యున్నది. ఇట్టివారికిని పురుషులు సోదరీమాతృభావముతోనుండి వారుచేయుపనుల తోడ్పడవలెను. నాడతేది దుండగములు వీరు కారణమైనను అభిశంసనార్హులగుచున్నారు.”

ఇందుచెప్పబడిన దుండగమేదియో తెలియకున్నటిలేదు.

జార్జిచక్రవర్తి రజతోత్సవ ఫండు

ప్రభుత్వ ప్రకటనశాఖవారు యీక్రిందివిధముగ తెలియజేయుచున్నారు:—

ఈప్రకటనద్వారా సర్వజనులకు తెలియపరచుటయేమనగా జూబిలీ ఫండు చందా వసూలుకై సహాయాధ్యక్షము జి. రఘునాథ్ మల్ గారిని దుకర్ గా ఏర్పాటుచేయనైనది.

బొబ్బిలియుద్ధము కాపీరైటు కేసు

రాజమండ్రి, ఏప్రిలు ౧౧:—

తమ „బొబ్బిలియుద్ధము” నాటకము కాపీరైటును తెక్కలిసేయక మాధవపెద్ది వెంకట్రామయ్యగారును, కొలందియా గ్రామఫోనుకంపెని మేనేజరుగారును ఆయ్సకోలంబియాహౌసు మేనేజరుగారును బొబ్బిలియుద్ధ నాటకమును అడిరనియు, ప్లేట్లుతయారుచేసిరనియు; రికార్డులనుఅమ్మిరనియు, అందువలన తమకునష్టమువచ్చెననియు, ఈవిషయములో తమకు న్యాయముదయచేయుమనియు కోరుచు రాజమండ్రిజాయింటుమేజస్ట్రేటు కోర్టులో శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు ఒకకేసు దాఖలుచేసిరి. ఒకటి రెండుముద్దాయిలపై కేసును మార్చి నాలవతేదిని రాజమండ్రిజాయింటుమేజస్ట్రేటుగారుకొట్టివేసిరి. మూడవముద్దాయి ఫిర్యాదితో యీమధ్య రాజీపడెను. అతను ౭౫౦ రూపాయలువరకు కొన్నిరికార్డులనుయిచ్చుటకును అంగీకరించెను. ఫిర్యాదియే వాజ్యమును మూడవముద్దాయిపయికేసు ఉపసంహరించుకొనెను.

ఆంధ్ర.

భారతట్రేడు యూనియను కాంగ్రెసు

కలకత్తా ఏప్రిలు౧౦: —

భారతట్రేడు యూనియనుకాంగ్రెసు కలకత్తానగరమున మహమ్మదాలీపార్కులో జరుప్రటకు కలకత్తా ఆహ్వానసంఘమువారు నిశ్చయించి కార్పొరేషనువారలీ అనుమతిని కోరిరి. కార్పొరేషనువారు అనుమతినిచ్చిరి. కావున యీనెల ౧౯ మొదలు ౨౧వరకును మహమ్మదాలీపార్కులో సభ జరుగును.

బర్మాలోని భారతీయులు

డాక్టరు లంకసుందరంగారి ఉపన్యాస—

౭-౪-౩౫ తేదిని, రాజమండ్రి హిందూసమాజములో డాక్టరు లంకసుందరంగారు „బర్మాలోని భారతీయులసమస్య” నుగురించి ఉపన్యసించిరి. బర్మాలోనివసించుప్రజలలో ౧౨మందిలో ఒక్కడు భారతీయుడు; బర్మాలో ౧౧ లక్షల భారతీయులున్నారు. అందుసుమారు ౭ లక్షలు కూలినాలిచే బ్రతుకువారు అనూటిపనిచేయువారిలో సుమారు ౩ లక్షలుతెలుగువారు. బర్మాలోని తెలుగువారిని „కోరింగాస్” అని తృణీకారభావముతో పిలుతురు.

భారతీయులకృషివలన ఆర్థికముగా బర్మాదేశము చాలా అభివృద్ధిగాంచినది. నాటుకోటిచెట్టియార్లు, ఆదేశమందు యింతవరకు ౭౦కోట్లురూపాయిలను పెట్టుబడిగాపెట్టినారు సేద్యముకాబడుభూమిలో నూటికి ౪౦ భారతీయులచేతులలోనున్నది. బ్యాంకింగు వ్యాపారము చాలావరకు భారతీయులస్థితిలోనున్నది. రంగూనుపట్టణమును భారతీయులు కట్టినారు, ఆపట్టణమందలిభూములు, మేడలు, ధనము, చాలవరకు భారతీయులస్థితిలోనున్నది. పెగు, మోల్మేను మొదలగు పట్టణములలోకూడా ఆపరిస్థితులేకాన్పించును. బర్మాదేశములోనివర్తకము నూటికి౫౫ వంతులు భారతీయులచేతిలోనున్నది. బర్మాదొరతనమువారు, ఇండియాగవర్నమెంటునుండి వడ్డదపాలుగా ౩౫కోట్లరూపాయలను అప్పుదీసుకొనియున్నారు.

పైవిషయములనుగుర్తించినచో బర్మావిభజనసమస్య భారతీయులకెంతముఖ్యమో తేటతెల్లమగును. దీనికితోడు గతరెండువేల సంవత్సరములనుండి బర్మాదేశమునకు, భారతదేశమునకుగల సంబంధ బాంధవ్యములనుకూడా మనము గుర్తింపవలసియున్నది.

యంగ్ బర్మాయుద్యమము ౧౯౧౯. సంవత్సరములో ప్రారంభింపబడినది. కాని గత ౪,౫ సంవత్సరములకు యీయుద్యమమునుగురించి బర్మాదేశములోనే తెలియదు. బ్రిటిషువర్తకుల ప్రోత్సాహముచే బర్మావిభజనసమస్య నేడుప్రాముఖ్యత గాంచుచున్నది బర్మాదేశప్రజలు విభజనముకోరుటలేదు, కాని బ్రిటిషువర్తకుల ప్రోత్సాహముచే నీయుద్యమము నేడు తలయెత్తుచున్నది. బి ఒ సి. కంపెనీవారు, స్టీలుబ్రదర్సు బర్మావిభజనసమస్యను ఎక్కువగా ప్రోత్సహించుచున్నారు కాని బ్రిటిషువర్తకులుకూడా వారుచేయుచున్నపని లాభకరముకాదని నేడుగ్రహించినారు. బర్మాను భారతదేశమునుండి విడదీయవద్దనిరహస్యముగా ఇంగ్లాండుకు తంతివార్తలనుపంపినారు, కాని సమయము దాటినది, వీరిమాటలను ఇంగ్లాండుదేశపు మంత్రివర్గమువారు ఎంతవరకువినుదురో తెలియదు. బర్మాశాసనసభాధ్యక్షుని ఎన్నికవలన బర్మాదేశస్థులు, విభజనముకోరుటలేదని స్పష్టమగుచున్నది. విద్యాశాఖామంత్రిపై విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమోడిపోవుట యీవిషయమునే స్పష్టపరచుచున్నది. సుందరంగారి ప్రచారములోకూడా యీవిషయమే వారికి గోచరమైనది.

తరతరములనుండి బర్మాకు భారతీయులువెళ్ళుచున్నారు. అచ్చటస్థిరముగా వుండుటకు పురముబుచేయుచున్నారు. నేడుయీహక్కును తీసివేయుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. యీవిషయమునుగురించి శ్రద్ధవహించవలసియున్నది.

భారతదేశకార్మికులకురించి యిండియాదొరతనమువారు శ్రద్ధవహించవలసియున్నది. బర్మాలోనున్న భారతకార్మికులసంఖ్య యిప్పటికే యెక్కువగానున్నది. భారతదేశకార్మికుల రాకపోకలనుగురించి ఇండియాదొరతనమువారు తగినకట్టుదిట్టములను చేసికొనవలసియున్నది. అవసరమునుబట్టి, భారతదేశకార్మికులకు అనుకూలమగుపరిస్థితులలోనే, భారతదేశకార్మికులకు బర్మాకు ఇండియా దొరతనమువారు పంపుచుండవలెను.”

(ఆంధ్ర)

బొంబాయిలో దక్షిణ భారతీయ పాఠశాల

బొంబాయిలో దక్షిణభారతీయ సంఘము మాటుంగ యందు నెలకొల్పిన పాఠశాలయొక్క నూతనభవనమునకు ఏప్రిలు ౭వ తేదీ శంకుస్థాపన మొనర్చుచు, బొంబాయిప్రభుత్వ విద్యాశాఖమంత్రియగు గౌ॥ డా॥ బి॥ ఎస్. జి. ఖేర్ గారు దక్షిణభారతీయుల స్వయంసహాయశక్తిని కొనియాడిరి.

దక్షిణభారతీయ విద్యాసంఘముయొక్క అధ్యక్షులగు రా॥ బ॥ రామస్వామిగారు మంత్రిగారిని తమపాఠశాల నూతనభవనమునకు శంకుస్థాపనము గావింపగోరుచు, యీ పాఠశాల ౧౯౩౭సం॥లో ఆరుగురు విద్యార్థులతో ప్రారంభింపబడ నేను నాలుగువందలకంటె యెక్కువమంది విద్యార్థులతో నెట్లభివృద్ధిగాంచినదో వర్ణించిరి. ఈక్రొత్తసంస్థకు బొంబాయి ప్రభుత్వము తగిన ప్రోత్సాహము నొసగవలసినదని కోరిరి.

"దక్షిణభారతీయవిద్యాసంఘము తమ విద్యాభివిధానమునువిడిచి వృత్తివిద్య నేర్పించుపద్ధతి నవలంభించుటకు స్థైర్యమవలంబించినచో, వారిప్రయత్నములు ఫలించి, యితరులకు మార్గముచూపవచ్చును." అనివారనిరి.

ఉరిశిక్షలేకుండ జేయు చిత్తుచట్టము

భారతదేశమున ఉరిశిక్ష ఆచరణలేకుండ చేయవలెనని కోరు చిత్తుచట్టమును వి. వి. గిరిగారు భారతశాసనసభలో ఉపపాదింపనిశ్చయించి ముందుగా తెలియజేసిరి. ఇండియన్ పీనల్ కోడు ననుసరించిన నేరములకు ఉరిశిక్ష లేకుండచేయవలెనని వీరుకోరిరి.

ఆస్ట్రేలియా, బెల్జియం, డెన్మార్కు, హాలెండు, ఇటలీ, నార్వే, పోర్చుగల్, స్విడెన్, దేశములలోను, అమెరికాలో కొన్ని స్టేటులందును, యీమధ్యనే బిటిష్ స్టేటులలోను ఉరిశిక్షయు ఆచరణయందులేకుండజేసిరి. ఇంగ్లాండులోను ఇతరతర నాగరికదేశములందునుగూడ ఉరిశిక్షనులేకుండ జేయవలెనని కృషిసల్పుచున్నారు. ఆవేశపూరితులై చేయునని తెలియని స్థితిలో హత్యలుచేయుచుందురు. ఉరిశిక్షవిధించినచో వీరికి పశ్చాత్తాపపడుటకు అవకాశముండదు, నేరస్థులకపేతను దారితీసికొనిరావచ్చుటే శిక్షయొక్కముఖ్యోద్దేశము. ఉరిదీసినచో నేరస్థుడుతననడతను సవరించుకొను అవకాశముండదు. అని కారణముచూపబడినది.

వుర్లిపేల్చుడుతర్వాత

బొంబాయి, ఏప్రిలు ౧౧:—

బాణాసంచాఫ్యాక్టరినొకదానిని సి.ఐ.డి.పోలీసులు కనుగొనగల్గిరి. ఇటీవలవరకు ఈఫ్యాక్టరీలో లైసెన్సు లేకుండ టపాకాయలుచేయబడుచుండెడివట. సదరుకార్ఖానాలో పోలీసులకు అనేకవిధములయిన దాహకములుగూడ కనబడెను. సి.ఐ.డి వారిపురాపెక్టరుకుచెందినపోలీ లను చిక్కినఒకమాకీలనుబట్టి విచారణగావించుచున్నారు. ఈవిచారణఫలితముగా వుర్లి ఖార్థావా(పేలుడుసందర్భమునవారు సోమవారంసాయం॥ ౪౦ హాంస్పైర్ మియాఫకీర్ అనునతని అరెస్టుచేసిరి. ఆమాకీలనుబట్టి హెయిన్సురోడ్డులో టెర్ మెయిన్ భవనములయందు లైసెన్సులేకుండ టపాకాయలచేయుచుండెడివారని తెలియవచ్చెను. రాత్రివారుభవనము జొచ్చి గంధకము, పొటాష్, అల్యూమినియంపొడి, సీమబొగ్గుమున్నగువానినిసంగొనిరి. ఆనేరకముల తుపాకిమందుగూడకనుగొనబడెను. వొర్లకార్ఖానా పేలిన ప్రదుమరణించినవారి పేర్లుగలఒకరిజిస్టరుగూడవారికిదొరకెను.

రామదండు—సుందరకాండము

మహిబూబునగరము జిల్లాలో

(స్వ. వి.)

మనహిందువుల తెలివితేటలు ఈక్రిందివిషయమున వెల్లడియగును. మూఢాచారములు, మూఢవిశ్వాసములుగల వీరిని బుద్ధిసెట్లు త్రిప్పదలచినట్లు త్రిప్పవచ్చును. ఎవడో ప్రాదుపానివాడొక డొకయుక్తిపన్ని నాయకుడుగాగల ఈక్రిందివిధముగా త్రివాపీ కొల్లాపురము (జటప్రోలు సంస్థానముయొక్క కర్నూలుసరిహద్దులో వొకపల్లెలోపడతివిసాడు.

"మాగ్రామస్థులు పటేలుపట్వారీలసహితంగా సర్వవర్గములవారు ఈఆజ్ఞాపత్రిక చూచినవెంటనే కాశాభజంత్రీ సమేతంగా మూడురాత్రులు మూడుగ్రామములకుపోయి యాగ్రామములోని విష్ణ్వాలయములో నిటువంటిపత్రికనేగాని సమర్పించి పూజనుచేసి రావలెను. మీరందరు రామదండుఅయినారు. రామదండుఅనగా వానరులు, మీరాగ్రామములనుండి వాపసు పోవునప్పుడు కొన్ని వానరచేష్టలుచేస్తూ పోవలసింది."

ఇట్టిఅర్థమువచ్చే "సుగ్రీవాజ్ఞ" బయలుదేరినది. గ్రామస్థులుమూర్ఖులు. "ఈయాజ్ఞను పాలించకుండిన గ్రామములో జాడ్యములు, క్షామములు, భీభత్సము సంభవించుట" అనియు వ్రాయబడియున్నది. ఇకెట్లు; ఆరాత్రియేత్వరపడి తాళము బాజాభజంత్రీ దివిటీలాంపులు కట్టెలుకట్టుకొనితీసికొని నానా వర్ణములు పటేలుపట్వారీసమేతులై ప్రక్కగ్రామములమీద పడినారు. దాటలోనే సుందరకాండముజరిగింది. కల్లుబొట్లువిడిచి ఖాళీచేసినారు, కోతి కల్లుతావించినకథయైనది. ఆవేశము ఎక్కువైనది. గ్రామంలోదూరినారు. ఊరేగింపుచేసినారు, దేవళములో పూజలుకూడచేసినారు; పోతూపోతూ గుడిసెలు, ఇండ్లపైకప్పుయలు పెంటలు లాగివేసిపోయినారు.

కొల్లాపురం

ఇట్లుగ్రామమునుండి రామదండుబయలుదేరివచ్చి కొల్లాపురంచేరినదట. అచ్చటి రాజ్యాంగప్రముఖులను సంస్థానములో నగరగణ్యులునగు వెంకటసుబ్బయ్యగారి నందనవనముకంటితోటలో మంచిమంచి పెండ్లకలన్ని తీసికెళ్ళినారట.

అలంపూరు

అచ్చటినుండి యీతరంగములు అలంపూరుతాలూకాలోపడినవి. క్యాతూరు, లింగనవాయి బుక్కాపురం మున్నగు గ్రామములలో వానరచేష్టలు మొదలైనవి. ఒకగ్రామములో పోలీసువారు కొందరిని తెల్లవారువరకు నాకాలో కూర్చుండపెట్టినారట.

మహిబూబునగరు తాలూకా

ఈతరంగముయొక్క ఒక్కశాఖ మహిబూబునగరుజిల్లాలో విప్పుడుగస్తుకొట్టుచున్నది. రెండుమూడు వారములాడు.

పేరూరు

ఆమ్రగ్రామములో ఈవానరసైన్యము రాత్రి ౧౦ గంటలవేళప్రవేశించినది. ఊరిపటేలు గారుఅగు బసిరెడ్డిగారున్ను ఆసమయమునకు అచ్చటికి భీమానిమిత్తమైపోయిన పి. సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారనువారును లాటీలుకట్టెలుపట్టుక ఈసైన్యన్ని నిరోధించి గ్రామములోదుండగములు చేయకుండా దబర్దక్షించినారు. ఈరామదండుత్వరలో నిజాంరాష్ట్రమంతటను వ్యాపించుకొనుచున్నది.

అయ్యో! పాపము! హిందువులబుద్ధులను మంచికార్యములలో ప్రవేశపెట్టక కల్లుబొట్లమీదను, అపోటు పనులమీదను ప్రవేశపెట్టుచున్నారేయని విషాదము కలుగుచున్నది.

హరిజనవాడకుస్థలము

ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించుట

అలహాబాదులో హరిజనవాడనేర్పరచుటకు అలహాబాదు హరిజసేవకసంఘమువారు నిశ్చయపరచిరి. అందులకు మహాత్ముడంగీకరించెను. ఆవాడలో నొకపాఠశాలయు కట్టించుటకగు వ్యయమంతయు భరించెదనని సర్ తేజబహాదూర్ సప్రూగారు వాగ్దానముచేసిరి. ఆవాడకొరకు స్థలమునియ్యగోరుచు సంఘమువారు రాష్ట్రప్రభుత్వమువారికి అర్జీపెట్టగా వారు నిరాకరించిరి.

శ్రీకృష్ణ దేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము

శ్రీరామనవమి సమావేశము

శ్రీరామనవమినాడు సాయంకాలము శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయమునందు శ్రీరామనవమి సమావేశము మిక్కిలి ఉత్సాహముతో జరుపబడినది. శ్రీయుత ఆదిపూడి సోమనాథరావు గారి పుత్రరత్నమగు శ్రీయుత శాంతివర్ధనశర్మగారు మిక్కిలి శ్రావ్యముగ తమవీణానైపుణి ప్రదర్శించి సభ్యుల నానందాబ్ధిని నోలలాడించిరి. శ్రీశాంతివర్ధనశర్మగారు అన్నామలై విశ్వవిద్యాలయములోని సంగీతకళాశాలయందు నాలుగుసంవత్సరములు శాస్త్రోక్తముగ వీణనభ్యసించి పరీక్షనొసగినప్రవీణులు. వీరు మద్రాసునుండి ప్రత్యేకముగ ఈ భాషానిలయమునకు తమవీణాగాననైపుణిని ప్రదర్శించుటకు దయచేయుట హైదరాబాదులోని సంగీతప్రియుల మహాసౌభాగ్యము. నిలయమందిరమంతయు సభాసదులచే క్రిక్కిరిసియున్నను వారిని మున్మితమైన వీణాగానముచే ముగ్ధులనుభావించుట వారి సమర్థతా తార్కాణము. రెండుగంటలకాలమువరకు అనేక త్యాగరాజు కృతులు, వివిధరాగములు శాస్త్రోక్తముగా వినిపించి సభ్యుల మెప్పించిరి.

పిమ్మట శాంతివర్ధనశర్మగారితో విచ్చేసినవారును వారితోపాటు సంగీతకళాశాలలో గాత్రసంగీతమునభ్యసించినవారును తూర్పుగోదావరిజిల్లా కోనసీమలోని చిరుతపూడి గ్రామకాపురస్థులగు శ్రీ నూర్య నారాయణ గారుకూడ గానముచేసి సభ్యులసంతోషపరచిరి.

శ్రీయుత డాక్టరు రామస్వామినాయుడుగారు శాంతివర్ధనశర్మగారికి కృతజ్ఞతను తెలుపుచు వారివంటి వీణావిద్వాంసులు హైదరాబాదునందుండుట అత్యవసరమనియు శర్మగారిక్కడనే నివాసమేర్పరచుకొనినచో తమ బాలబాలికలకు వీణనేర్పించెదమనియు తమవంటి (డాక్టరుగారివంటి) వారికి చాల సంతోషదాయకమని నుడివి వారిని తమకోర్కె నెరవేర్చ ప్రార్థించిరి. తరువాత సికింద్రాబాదు వాస్తవ్యులును గొప్ప సంఘసంస్కారవేత్తలనియామాలుసుసనగు శ్రీయుత శ్యామరావుగారు తమవంటి సంగీతజ్ఞానములేనివారికి వీణాప్రాముఖ్యత తెలియకపోయినను మేజరు ఎం. జి. నాయుడుగారు సోమనాథరావుపంతులుగారు తలలూపి సంతోషమును తెలుపుటవలననాటిసంగీతమెంతమనోహరముగనున్నదో తెలుపుచున్నదనినుడివిరి. తమపుత్రునిట్టియోగ్యునిగ చేసిన సోమనాథరావుపంతులుగారినభినందించిరి. అది రాజావీరభద్రరావుగారు ఆనాటిసంగీతవిద్వాంసునకును, సభ్యులకునునిలయపక్షమున కృతజ్ఞతానందనములర్పించిరి.

పిమ్మట ఇటీవలనే వెలువడిన ముద్దుకృష్ణగారి "అశోకంది" లోని అంకయందలి మొదటిరంగము ప్రదర్శింపబడెను. ఇక అశోకంలోనిఅన్నిరంగములలోకి చాలా ముఖ్యమైనది ముద్దుకృష్ణగారు తమప్రేమతత్వసందేశము నిందిమిడ్చియున్నారు. ఈరంగముప్రదర్శించుటకుముందు శ్రీయుత వి. ఎస్. గిరిగారు ప్రస్తావనగావించిరి. వీరుతమప్రస్తావనలో ముద్దుకృష్ణగారు వాల్మీకిరచించినరామాయణమునకు క్రొత్తరూపముగల్పించి నూతనవ్యాఖ్యానమునుచేసి అందలిముఖ్యమైన శ్రీరామసీతారావణపాత్రలను ఉత్కృష్టముగ చిత్రించుటచేత అనూతనత్వమును సభ్యులకెరుకపరచుటయే నాడుఅరంగముప్రదర్శించుటలోగలముఖ్యోద్దేశముకొని నాటి పాత్రధారుల నైపుణిప్రదర్శించుటకుకాదని వారుఒకరోజులో నేసిద్ధపడుటచేవీరైవలోపములుండినక్షమార్హములనియు చెప్పిరి. ఇందలిరావణపాత్రను శ్రీయుత బి. కిషన్‌రావుగారును, సీతపాత్రను శ్రీయుత నందగిరిలక్ష్మణరావుగారు ధరించి చక్కగా నిర్వహించిరి.

ఈనాటకమును మొట్టమొదట ప్రదర్శించుభాగ్యమును భాగ్యనగరయువకులకొందటయిచ్చుటయే యువకులకును దాహముగనున్నది. రంగముముగియగనే కరతాళధ్వనులతో సభముగిసెను.

శ్రీయుత ఠక్కరుగారి ఆగమనము

అఖిలభారతహరిజనసేవకసంఘకార్యదర్శియగు శ్రీయుత ఎ. వి. ఠక్కరుగారు నేడు౩-౩౦కైలులో హైదరాబాదుస్టేషనులో దిగిరి.

రేపు ఉదయం ౯ నుండి ౧౨ గంటలవరకు సుల్తాను బజారులోని బాలికల ప్రత్యేకపాఠశాలయు బేగంపేటలోని కన్యాగురుకులమును, హైదరాబాదులోని హరిజనపాఠశాలయుదర్శించెదరు. సాయంత్రం ౫-౩౦గంటలకు హైదరాబాదు ఎం.జి [కాచిగూడ] స్టేషనురోడ్డుపైనున్న హరిజనవసతిగృహమునందు ఉపన్యాసము జరుగును. ఎ. వి. ఠక్కరుగారు "హరిజనోద్యమము — నానిభవిష్యత్తు" అనుదానిని ప్రసంగించెదరనియు ౭-౩౦గంటలకు సికింద్రాబాదులో క్రొత్తబోయిగూడాలో ప్రసంగించెదరనియు తెలియుచున్నది.

ఇండియా క్రొత్తరాజ్యాంగ సంస్కారణములు

చిన్న సంస్థానముల అసంతృప్తి

ఇండియాదేశమునందుండు చిన్న సంస్థానాధీశులును వారిమంత్రులును ఢిల్లీలో ఏప్రిలు ౧౦వాడు ఒకసభచేసిరి. స కిలాసంస్థానపు రాజాగారు అధ్యక్షపీఠమును అలంకరించియుండిరి. ఇండియాదేశమునందు ౫౦౦ చిన్న సంస్థానములు గలవనియు, వానికి చాలినంత ప్రతినిధి సంఖ్య ఇండియా బిల్లునందు యివ్వబడలేదనియు, జా. శా. క. నివేదికలో తెలుపబడినస్థానము అనుకూడ యివ్వకపోవుటవల్ల మిగుల అసంతృప్తిగ నున్నదనియు పరిలాగారు తెలిపిరి. ఆ సభవారు పరిలారాజాగారి అభిప్రాయముల కనుగుణమైన ఒకతీర్మానమును గావించిరి. న్యాయమైనట్టియు, క్రమమయినట్టియు ప్రాతినిధ్యమును సంపాదించుకొనుటకై రాజప్రతినిధిగారికిని, రాజకీయ కార్యదర్శిగారికిని దర్శింప ఆసభవారు కృతనిశ్చయులైరి. (ఆ. ప్రె.)

కరాచీకొల్లులు

విశాఖపట్నం జిల్లాబోర్డు విభజనము

విశాఖపట్నం జిల్లాబోర్డును విభజించుటకు ప్రభుత్వము వారుఉత్తరువులను జారీచేసిరి. విభజనము మే నెల ౧ తేదినుండి అమలులోనికివచ్చును. క్రొత్తబోర్డులు విశాఖపట్నం జిల్లాబోర్డు, బొబ్బిలిజిల్లాబోర్డు అనబడును. ఒకదానికి విశాఖపట్నం, మరియొకదానికి బొబ్బిలి, కార్యస్థానములుగ నుండును.

శాసనసభ్యుని రాజీనామా

కరాచీకొల్లులవిషయమయి బహిరంగవిచారణ జరుప ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించుటచే కరాచీజిల్లా మహమ్మదీయ వియోజకవర్గప్రతినిధియగు బొంబాయి శాసనసభ్యుడగు షేకుఅబ్దుల్ మజీదుగారు తన శాసనసభ్యత్వమునకు రాజీనామానిచ్చెను. ఆయన బొంబాయిప్రభుత్వమువారికి మహమ్మదీయులకు వారిచేతనైనను విచారణ జరిపించవలెనను సరసమగుకోర్కె నిరాకరింపబడినది. అని వ్రాసినాడు.

అహింసావిజయము

౩-౪-౩౫ బ్రిటిషుదేశమందలి యొకచోట కొల్లాకొణ్ణపల్లి గ్రామములో చిరకాలమునుండిజరుగుచున్న హిందూ దురాచారమును నిర్మూలించి శ్రీమహాకాళమ్మ జాతరలో ఎట్టి ధనుయిన బలులుజరుగకుండ గ్రామదేవతను పండ్లుపుష్పములతో ఆరాధించిరి.

(ఆంధ్ర)

మొహర్రం-శ్రీరామనవమి వుత్సవములు

పైరెండువుత్సవములు ఈసంవత్సరం కొన్నిరోజులకు ఒకటిగా వచ్చుటవల్ల, తమయొక్క అనుమతిలేనిది, ౬-౪-౩౫ మొదలు ౨౦-౪-౩౫ వరకు ఎవరుకూడ యూరేగింపులు, జరుపకూడదని, చిత్తూరుజిల్లా మాజిస్ట్రేటు వారు, అందరికిన్ని హిందువులకు మహమ్మదీయులకు తెలియజేసిరి.

(ఆంధ్ర)

క్రైస్తవులు హిందువులగుట

మొత్తము మున్నదితొమ్మండుగురు క్రైస్తవులు రేపల్లె తాలూకా వాడపల్లి, గుడివాడ, గుంటూరు తాలూకాలవారు గుడివాడలో ఆర్యసమాజపద్ధతుల ననుసరించి ఏప్రిలు ౪వ తేది శుద్ధిసంస్కారము గావింపబడి తిరిగి హిందూమతములోనికి చేర్చుకొనబడిరి.

[ఆంధ్ర]

రాండవపేజీ తర్వాయి

రావలసినబాకీలు రూ౹౹౬౮౧౭౬౮ ఇందులో రు ౭౮౦౫౬౯౮ అసలు, రు ౹౭౩౯౭౫౦ లు వడ్డీ పూర్వసంవత్సరము మొత్తము రు ౯౧౬౫౬౮ లు వసూలుకాగా, అందులో రు ౭౮౬౫౯౧౬౨ లు అసలు లెక్కలోకిన్ని, రు ౹౭౬౯౯౦౯౩ లు వడ్డీలెక్కలోనికి కట్టుకోబడెను. సభ్యులవద్దబాకీలుగ నిలువబడియున్న మొత్తములయొక్క వర్ణనము. చాలమందికి యివ్వబడినమొత్తములు తప్పక తిరిగివసూలుకాగలవు. మెనుకల్లు కొన్నిజిల్లాలో సహకారసంఘములపనికి ఆటంకముకలిగెను.

వ్యవసాయేతర సంఘములు:—౧౯ సంఘములు మాత్రమే రిజిష్టరుచేయబడె. ౬ ప్రాతవి రద్దుచేయబడెను. వీటిసొంతమూలధనము రు. ౧౯౬౮౯౧౯ పూర్వ సంవత్సరమిది రు. ౧౯౭౬౯౮౫ లు, ఈహెచ్చుదల వాటాలలోను రిజర్వుఫండులోనుఅయియున్నది. కొబట్టి పూర్వ సంవత్సరముకంటెయిదిమంచిస్థితి. పూర్వవత్సరమునందువలెనె సభ్యులకీయబడినఅడ్వాన్సు మొత్తములు బ్యాంకులనుండి అప్పుగా తెచ్చినమొత్తములకంటె యెక్కువగానుండెను. సభ్యులకిచ్చినఅడ్వాన్సులు రు. ౮౯౬౯౯౮ వారివద్దనుండి వసూలైనది ౭౧౯౭౮౧౯; ఇందులో రు. ౧౬౩౯౭౫౩౬ అసలు, రు. ౭౧౬౯౫౭౦ వడ్డీ, రు. ౩౩౬౬౩౫ వాటాలు. సభ్యులవద్దయింకను వసూలుగాకనిలిచబడిన బాకీలు హెచ్చెను. ఈమొత్తము రు ౭౬౧౬౯౯౦౭ లు. పూర్వసంవత్సరమిది మొత్తము రు. ౭౬౧౬౭౬౩ అధికదుష్పలితమునకుగుత కొందరు జీతములతో జీవించుటఉద్యోగస్థుల సంఘములు వృద్ధిజెందెను. ప్రస్తుతపారిశ్రామిక మాన్ద్యమువల్ల సాలెవారి సంఘములకూడకష్టపడెను. వసూలుచేయబడిన బుణములు రూ. ౧౯౭౯౨. పూర్వసంవత్సరము రూ. ౬౭౭౬౬౩లు ఉండెను. గ్రామములందలి పనివాండ్రయొక్క యితరసంఘములు తృప్తికరముగ వృద్ధిజెందుచున్నవి. కొప్పులలో ప్రత్యేకమైన సంఘము దీనికొకఉదాహరణము.

మధ్యలతీర్పు, సంఘముల నెత్తివేయుట:— సంవత్సరాంతమునకు రూ. ౩౧౯౬౯౬౭ లకు మధ్యస్థపరిష్కారము జరిగియుండెను. రు. ౭౧౧౭౯౯లు మాత్రమే వసూలైయుండెను. పోయినసంవత్సరము వసూలు రూ. ౭౯౭౯౮౯౭ లు. అదాయశాఖవారి సహాయముతో రెండింతలువసూలయ్యెను. రు. ౭౧౧౮౯౯ లు యిట్లు వసూలయ్యెను. ఈవిషయమున మంచిఫలితము చూపినది. యామేడ్మగూడ గుల్బర్గా అక్కడితాలూకాధికారులగు యూరజీ సాహేబ్ గారిసహాయముతో రూ. ౬౯౯౨లు వసూలయ్యెను. ఉల్మర్ క్వాతర్యారత నల్లగొండరాయచూరు వరంగల్లు లెక్కపెట్టదగినవి. వరుసగాయీజిల్లాలలో రు. ౭౮౭౬౮, రు ౬౫౧౯౮ రు. ౭౧౮౯౯ వసూలయ్యెను. ఇతరజిల్లాలలో మధ్యస్థపరిష్కారములను అమలుపరచుటలో అక్కడి తాలూకాదారులు కూడ యిట్లశ్రద్ధ చూపగలరా? మధ్యస్థులచే పరిష్కారము చేయబడిన మొత్తములవసూళ్లలో తమసహాయము అవసరమని తాలూకాదారులుగ్రహించుటకు ప్రారంభించినారు. వారిసహాయముదొరికినచో మొత్తములువసూలుకాకపోవని ధైర్యపడవలసినపనియుండదు. అప్పుల్లెక్కలనెనిలిపివేయబడిన సంఘములసంఖ్య నిరుటివలెనె యీయేడును తక్కువగా యుండెను. కారణమేమనగా సహకారశాఖవారు సంఘములను రద్దుచేయుటకుముందు బాకీలను మధ్యస్థ పరిష్కారములద్వారా వసూలుచేసిరి. బ్యాంకుకిచ్చివేయవలసినబాకీలనుతీర్చుపని యీపాటి వివరించెనుమేలే. రూ ౭౬౬౬౬లు అసలున్ను రూ ౭౬౮౦౦ వడ్డీయు వసూలుకొబడెను నిరుడిన్నచో రూ ౭౬౯౭౦లు అసలున్ను, రూ ౯౭౩౯ వడ్డీయున్ను మాత్రమే వసూలయ్యెను. మొత్తమురావలసినది రూ ౩౧౦౮౯౯ అసలు రూ ౧౯౯౦౩౯౯ వడ్డీ.

ఆడిటు:—ఈసంవత్సరము ఆడిటుచేయబడిన సంఘములసంఖ్య పోయినసంవత్సరముకంటె నూటికి ౯ వంతున తగ్గెను. ౧౩౯౯సంఘములు ఆడిటుచేయబడకపోయెను. ఒక్కసంఘముకూడ ఆడిటుకాకుండ పోకుండునట్లు యేర్పాటుచేయవలెను. అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారును, డిప్యూటీ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారులును చేయులెక్కల తనిఖీలు సామాన్యముగనే జరిగినవి.

రిజిస్ట్రారుగారుచేర్కొన్న వివిధ అధికారఅనధికారసహకారోద్యమమునకు చేసినసేవకై ప్రభుత్వమువారు కృతజ్ఞులు. మరియొకసంవత్సరము ఆర్థికదుస్థితిని అందోళనలో పనిచేయవలసివచ్చిన నవాబ్ ఫజ్లులాగారికి ప్రభుత్వమువారు కృతజ్ఞులు.

ఈసంవత్సరము అఖరున వాణిజ్యపారిశ్రామికోద్యమ ంగు బి ఏ. కొండన్నగారు ఉద్యోగమునుండి విరమించిరి. వారు అయిదేండ్లు సహకారశాఖను అయిదేండ్లునిర్వహించి ఆశేకలాభములను మంచిసంస్కారణలను ప్రవేశపెట్టిరి.

— —

గోలకొండపత్రికా ప్రచురములు

ఉచ్ఛల విషాదనాటకము	0-12-0
కృష్ణార్జున సంవాదము	0-6-0
సంఘోద్ధరణ	0-6-0
కర్నూలురాజ వంశావళి	0-3-0
కృష్ణాలహరి	0-1-0
సుధాలహరి	0-2-0
బమ్మెరపోతనామాత్యవిజయము (హరికథ)	0-1-6
రఘునాథ	0-1-0
చారుమినారు	0-1-0
పంచముల చరిత్ర	0-3-0
హాలీకల్దారు జంత్రి	0-2-0
కార్డు కుబూలియ్యతులు 100 కి	2-0-0
ప్రాంసరీనోట్లు „	2-0-0

నోటు:—హిందువులపండుగల పత్రికలు ఖర్చైపోయినవి.

REG. No. N. 45

Reg. No. M. 2185

(STAMP)

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy